

IZ SVETA TIŠINE

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

Letnik XLIII, št. 6, junij 2023 | ISSN 1318-1394

**»Spre gledane« pere če teme
za gluho skupnost**

**Odlični nastopi slovenskih
kegljačev na EP za gluhe
v Nemčiji**

**Aktivna
Kranjska Gora**

**Nova knjiga o Valentinu
Staniču, ustanovitelju goriške
gluhonemnice**

Izdajatelj:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
Drenikova 24, Ljubljana
telefon: 01/500 15 00
telefaks: 01/500 15 22

Spletna stran: www.zveza-gns.si

Urednica: Vlasta Tifengraber

Uredniški odbor: Aleksandra Rijavec,
Valerija Škof, Sašo Letonja

Jezikovni pregled: Darka Tepina Podgoršek

Oblikovanje: Artmedia

Tisk: Tiskarna DTP

Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča posameznih avtorjev prispevkov ne izražajo nujno tudi mnenj in stališč uredništva in ZDGNS.

Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo.

Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografija na naslovnici:

Izobraževanje gluhih skozi čas, fotomontaža iz arhiva ZDGNS

Obvestilo urednice

Kako naj gluhi otroci razumejo pouk, če ni posredovan v njihovem maternem jeziku?! Dejstvo je, da je za gluhe znakovni jezik njihov materni jezik. Brez znakovnega jezika ni identitete gluhih, ne morejo se opolnomočiti, pridobivati znanja in informacij na vseh področjih življenja in dela. Naša država je slovenski znakovni jezik (SZJ) pred dvema letoma sicer vpisala v ustavo, s čimer je bila gluhim in naglušnim zagotovljena ustavna človekova pravica, ki naj bi jim omogočila enake zakonske pravice na vseh družbenih ravneh, vendar se težave, ki izhajajo iz pomanjkljivega sistema financiranja in razvoja SZJ, odražajo na številnih področjih, zlasti izobraževalnem. Predmet SZJ še vedno ni uveden v šolski kurikulum, kar pomeni, da gluhi učenci ne morejo pridobiti znanja o svojem jeziku v svojem jeziku. Kljub delovni skupini na ministrstvu za šolstvo za reševanje te problematike so generacije gluhih šolarjev še vedno prikrajšane. Javnost želimo obvestiti o nujnosti ureditve sistema financiranja in razvoja SZJ. SZJ naj se vključi v izobraževalni sistem, da bodo gluhi učenci imeli možnost razvijati svoje jezikovne spretnosti v skladu s svojimi potrebami.

Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni. Prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo@zveza-gns.si.

Če se vam zdi glasilo zanimivo in ga želite prejemati brezplačno, nam pišite na e-naslov: urednistvo@zveza-gns.si ali svoje ime, priimek in naslov sporočite na:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana.

Glasilo Iz sveta tišine je dosegljivo tudi na spletu: www.zveza-gns.si.

Navodilo avtorjem

Besedilne datoteke

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnilli, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

Slikovne priloge

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije posnete s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304). Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu .jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu .jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB. Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument, ampak jih pripnite k svoji elektronski pošti. Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo prisiljeni zavrniti oziroma jih objaviti brez fotografij.

Kazalo

4 S sekretarjeve mize

Aktualno

- 9 »Spregle dane« pereče teme za gluho skupnost
- 12 Nadgradnja dosežkov in oblikovanje prihodnosti
- 17 Metaverzum, podnaslavljanje v živo, zaščita pred goljufivimi klici ...
- 19 Varno in zdravo poslušanje glasbe

Aktivnosti zveze

- 21 Aktivna Kranjska Gora
- 24 Glasilo IZ SVETA TIŠINE za vse z okvaro sluha
- 29 Dober in slab stres?

Kultura

Nova knjiga o Valentinu Staniču, ustanovitelju goriške gluhonemnice **31**

Šport

- Odlični nastopi slovenskih kegljačev na EP za gluhe v Nemčiji **34**
- SP gluhih košarkarjev na Kreti **38**
- Uresničili plezalne sanje **40**

Iz naših društev

- Prijetni in poučni izlet v Kočevsko Reko in Ribnico **42**
- Prilagojena vadba za osebe z izgubo sluha **44**

In memoriam

V spomin Angeli Šantavec (1928–2023) **46**

Matjaž Juhart

S SEKRETARJEVE MIZE

Odprtje Hiše znakovnega jezika na ZDGNS

Po več kot enoletnem dogovarjanju z Mestno občino Ljubljana in ljubljanskim županom nam žal ni uspelo pridobiti posebnih prostorov za Hišo znakovnega jezika. Zato smo se odločili, da se, dokler se novi prostori ne najdejo, uredijo prostori znotraj ZDGNS. Pročelje ZDGNS, vrt, terasa, sejna dvorana, hodniki in kletni prostori ZDGNS so postali del Hiše znakovnega jezika, ki prikazuje zgodovinski pregled pomembnejših dogodkov, didaktične pripomočke, sodobne in pretekle tehnične prostore, predvsem pa vsebine, ki bodo obogatile vpogled v delovanje ZDGNS.

Skupščina ZDGNS

Veseli nas, da je najvišji organ potrdil poročila za leto 2022 in plane za leto 2023. S tem nadaljujemo izvajanje Strategije ZDGNS 2030, ki poleg vsebinskih tem pokriva tudi področje sistemskih rešitev za naše uporabnike.

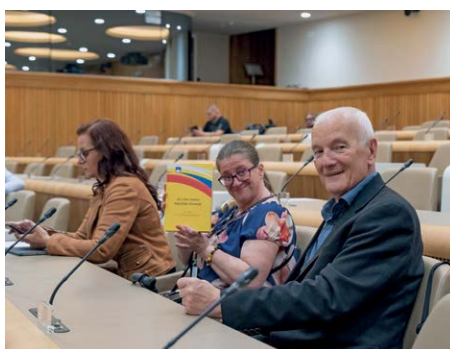
Odhod reprezentance gluhih košarkarjev na svetovno prvenstvo

Veliko dela in energije je bilo usmerjeno v zaključek priprav in odhod na

svetovno prvenstvo gluhih v košarki, ki bo tokrat v Grčiji. Vsem igralcem, trenerjem in spremljevalcem želimo predvsem zdravja brez poškodb in dobre nastope ter športno srečo, ki je potrebna za uspeh. Ob odhodu smo organizirali tudi odmevno tiskovno konferenco.

Komisija DZ RS za peticije, človekove pravice in enake možnosti

Udeležili smo se seje Komisije DZ RS za peticije, človekove pravice in enake možnosti ter izpostavili vse izzive pri implementaciji 62.a člena Ustave RS. Žal seja ni potekala po načrtih. Namesto da bi komisija sprejela sklepe in na državo naslovila nerealizirane usmeritve Ustavnega zakona 62.a člena Ustave RS, do tega ni prišlo. Seja je bila javno predvajana na TV Slovenija s tolmačem, pa naj si vsakdo ustvari svoje mnenje. Vsaka moja napisana beseda je odveč, videoposnetek seje pa bo ohranjen za zgodovino. Vendar naj poudarim, da vzroka za neuspeh seje nikakor ne moremo pripisati poslankam in poslancem DZ. Hvala vam, da smo lahko ob drugi obletnici sprejetja ustavnega zakona spregovorili tudi o tem. Žal smo vsi skupaj zamudili veliko priložnost.

Sekretariat Športne zveze gluhih Slovenije

Na redni seji sekretariata smo obravnavali poročila s številnih športnih dogodkov in plan mednarodnih tekmovanj v prihajajočem obdobju. Veseli nas, da šport gluhih živi, saj je eden izmed najmočnejših dejavnikov inkluzije oseb z izgubo sluha.

Napoved tožbe zoper državo zaradi odvzema pravice gluhih in težje naglušnih otrok do svojega jezika

Upravni odbor ZDGNS je podpril predlog, da toži državo zaradi prepovedi uporabe znakovnega jezika gluhih in težje naglušnim otrokom v času izobraževanja.

Ustanovitev strokovne skupine ZDGNS za oblikovanje tehničnih smernic za gradnjo fizičnih objektov v javni rabi

Namen ustanovitve skupine je izboljšanje dostopnosti za osebe z izgubo sluha. Skupina bo prednostno ustvarjala smernice, ki omogočajo preprosto uporabo objektov. ZDGNS bo aktivno sodelovala z Zavodom Dostop in pristojnim ministrstvom.

Portal Dostopno.si na RTV SLO bogatejši za novo rubriko Članki z znakovnim jezikom

V rubriko so umeščeni članki s področja gluhoti ali naglušnosti, ki so posneti s tolmačem za znakovni jezik. Vabljeni k ogledu in spremljanju obogatitvene novosti na RTV Slovenija.

WFD – potreba po skrbi za gluhe z intelektualnimi oviranostmi

Izredno nas veseli, da ZDGNS temu področju že nekaj časa posveča posebno pozornost. V sodelovanju z Zvezo Sožitje iščemo ustrezne rešitve za začetek obravnave tega problema.

ZDGNS in Zveza Sožitje o gluhoti in intelektualnih motnjah

Potekajo pogovori o iskanju rešitev in dodane vrednosti za osebe z izgubo sluha in intelektualnimi motnjami, ki zaradi komunikacije potrebujejo posebno pozornost in sistemsko obravnavo.

Ministrstvo za zdravje, NIJZ in ZDGNS o duševnem zdravju oseb z izgubo sluha

Aktivno delujemo na področju povezovanja vseh ključnih deležnikov v RS na področju duševnega zdravja in pri iskanju ustreznih podpornih storitev osebam z izgubo sluha in težavami na področju duševnega zdravja.

Začetek kampanje za urejanje standardizacije dovoljene jakosti zvoka na prireditvah

ZDGNS skupaj z Zavodom Tinitus išče strategije in poti, da se čim prej

uredi problematika neurejene standardizacije jakosti zvoka na javnih prireditvah. Pripravili smo prve uvodne sestanke in aktivnosti, to pa bo tudi ena od naših prioritete dela.

Mednarodni teniški turnir Murska Sobota 2023

Izredno smo veseli in ponosni, da sta ZDGNS in Športna zveza gluhih Slovenije sodelovali pri organizaciji teniškega turnirja, ki ga ne bi bilo brez največje podpore trenerja, sodnika in vsestranskega strokovnjaka za tenis Darka Kegla. Turnir je okronal velik dosežek Marina Kegla, ki je osvojil odlično tretje mesto. Iskreno čestitamo Marini, trenerju in vsem, ki so sodelovali pri organizaciji tega turnirja.

Seja odbora naglušnih ZDGNS

Jasna Urban, podpredsednica ZDGNS, ki vodi odbor, je sklicala sejo, na kateri so člani seznanili z vsemi aktualnimi dogodki, strategijo dela na področju naglušnih in predvsem sistemske predpise, s katerimi se zdaj aktivno ukvarjajo.

Seminar ZDGNS: Duševno zdravje in FIHO

Na letošnjem seminarju smo posebno pozornost posvetili področju duševnega zdravja in delitvi sredstev FIHA za lokalno raven. Spreminjajoče se okoliščine imajo močan vpliv na kakovost življenja oseb z izgubo sluha, kar zagotovo vpliva na duševno zdravje vseh oseb z izgubo sluha.

Skupščina Evropske zveze gluhih

Udeležili smo se kongresa in skupščine Evropske zveze gluhih (EUD). Rdeča nit kongresa je bilo področje duševnega zdravja gluhih, identitete in jezika. Kar je v strategiji ZDGNS 2030, je tudi prioriteta EUD. Pogovori so potekali z vodstvom EUD in skoraj vsemi delegati, s katerimi smo izmenjali prakse ter primere tožb in odškodnin.

Konferenca in skupščina Evropske zveze naglušnih

Udeležili smo se dogodka Evropske zveze naglušnih (EFHOH), kjer je bila rdeča nit jezik in jezikovna identiteta oseb z izgubo sluha. Tudi na področju naglušnih je bil letos poudarek na duševnem zdravju oseb z izgubo sluha z vidika jezika in jezikovne identitete.

Predstavniki ZDGNS obiskali skoraj vsa ministrstva v RS

V skladu s sprejeto strategijo in predvsem akcijskim načrtom na področju sistemskih rešitev so predstavniki ZDGNS obiskali skoraj vsa ministrstva, s katerimi se aktivno dogovarjajo za urejanje specifičnih sistemskih rešitev.

Verificiran program izobraževanja ZDGNS Želim, da me razumete

ZDGNS je pri Socialni zbornici Slovenije verificirala izobraževalni program, ki obravnava ovire pri komunikaciji z osebami z izgubo sluha v socialnem delu. Veselila sta nas visoka udeležba in interes.

Dan Evrope v našem vsakdanu tudi za osebe z izgubo sluha

Na dan Evrope smo se udeležili dogodka, na katerem je bil poudarek na sistemu civilne zaščite in reševanja

ter solidarnosti in nujnosti preventivne in odzivanja na vse več nesreč, povezanih tudi z invalidi in osebami z izgubo sluha.

Gluhe športnice ter ŠZGS, EDSO in EUD

V Kranjski Gori je potekal izobraževalni seminar na temo gluhih športnic v Sloveniji, z možnostmi sodelovanja z Evropsko športno zvezo gluhih in Evropsko zvezo gluhih. Med vsemi nami vlada velika spodbuda gluhim športnicam k vključevanju v rekreativni ali vrhunski šport gluhih.

Sestanek ZDGNS in RTV SLO

Predstavniki ZDGNS so se udeležili sestanka na RTV Slovenija s poudarki na dostopnosti programov v znakovnem jeziku, sprotnimi podnapisi ter programi za pretvorbo govora v besedilo. Podpredsednica ZDGNS Jasna Urban bo nadaljevala pogovore in skrbela, da pritiski na RTV ne pojenjajo.

Wikipedija o slovenskih gluhih nosilcih medalj od leta 1953

Izredno nas veseli, da je Wikipedija dopolnjena s ključnimi podatki gluhih športnikov na mednarodnih dogodkih. Da nikoli ne bo pozabljeno, da so gluhi športniki eni izmed največjih predstavnikov Slovenije v tuji-

ni. Zahvala za zbrane podatke gre Antonu Petriču in Robertu Žlajpahu, ki je v prejšnjem mandatu deloval tudi kot predsednik ŠZGS.

ZDGNS in psihosocialna rehabilitacija oseb z izgubo sluha

V Kranjski Gori je v več terminih potekala rehabilitacija, ki je bila letos organizirana po interesnih skupinah, glede na izgubo sluha. Zahvala gre tudi moderatorjem, ki so skrbeli za nemoteno bivanje in rehabilitacijo.

FRI UL razvil aplikacijo in program za študente z izgubo sluha

za spremljanje predavanj UL

Fakulteta za računalništvo in informatiko je razvila posebno aplikacijo ON (prej se je imenovala TOLMAČ), ki naglušnim in gluhim študentom omogoča spremljanje predavanj na Univerzi Ljubljana s podnapisi. ZDGNS aktivno sodeluje s FRI pri iskanju rešitev, da bi ta program omogočili čim širšemu krogu uporabnikov. Dr. Bajec se pri tem s svojo ekipo na FRI UL izjemno trudi in je izredno kooperativen.

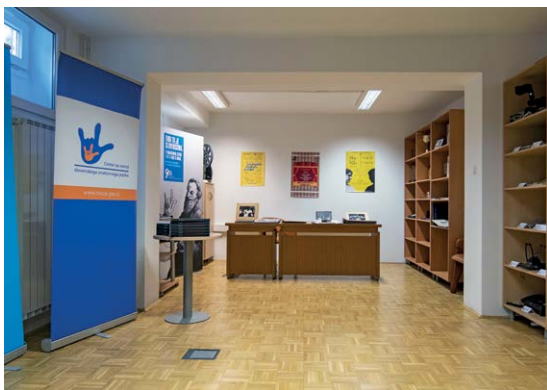

»Spregledane« pereče teme za gluho skupnost

Slovenski znakovni jezik (SZJ) je bil junija pred dvema letoma vpisan v Ustavo Republike Slovenije. S tem je bila gluhim in naglušnim zagotovljena ustavna človekova pravica, ki naj bi jim omogočila enake zakonske pravice na vseh družbenih ravneh, še posebno na področjih nadaljnjega razvoja znakovnega jezika, izobraževanja in zaposlovanja.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije (ZDGNS) je v začetku junija sklicala novinarsko konferenco, na kateri je predstavila zelo pereče teme za gluho skupnost. Država namreč še vedno ni uredila sistemske skrbi za razvoj slovenskega znakovnega jezika, posledica pa so velike težave predvsem na področju izobraževanja gluhih otrok. »Ob drugi obletnici spremembe ustave

ugotavljamo, da je ministrstvo za delo imenovalo skupino za gluhoslepe, in smo veseli, da se ta zakon piše. Na področju znakovnega jezika pa se gluhi otroci še vedno sistemsko ne učijo o predmetu slovenski znakovni jezik v svojem jeziku, še huje pa je, da še vedno ni nobene spremembe pri sistemskem razvoju in financiranju slovenskega znakovnega jezika, ki je danes člove-

O zgodovini gluhe skupnosti lahko več izveste z ogledom Hiše znakovnega jezika na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije, kjer so odprli tudi muzej.

kova ustavna pravica,« je povedal sekretar ZDGNS Matjaž Juhart.

Način poučevanja je sicer v primerjavi s preteklostjo primernejši in omogoča uporabo znakovnega jezika. Kljub temu pa naglušni še vedno niso na ravni, ki bi jim omogočila enakopravno obravnavo v javnem in zasebnem življenju. V Sloveniji je okoli 1500 gluhih in nekaj manj uporabnikov znakovnega jezika. So med najslabše izobraženi invalidi. Večina jih ima minimalno plačo in nizko pokojnino. Ker se razvoju materne jezika gluhih in naglušnih v preteklosti ni posvečalo zadostne pozornosti, imamo danes v Sloveniji razvitih le približno 25.000 kretenj. To je po podatkih Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije raven besed tretješolca.

Junija je izšel tudi Zbornik 62.a člen ustave RS – od ideje do ustavnega zakona.

Gluhim otrokom odvzeta pravica do uporabe materne jezika

Ker je bila gluhim v preteklosti odvzeta pravica do uporabe materne jezika, torej znakovnega jezika, se je ZDGNS odločila, da po zgledu Irske, Finske, Islandije in tudi Avstrije zahteva opravičilo države, vložila pa bo tudi tožbo za storjeno škodo. »Na podlagi tožbe od države pričakujemo predvsem, da država prepozna in prizna krivice, ki so se

zgodile gluhim, in jim s tem tudi prizna neko odškodnino. Upravičeni do odškodnine so vsi gluhi otroci, ki imajo popolno izgubo sluha in jim je bil znakovni jezik absolutno odvzet, ter tisti naglušni, ki bi jim znakovni jezik krvavo pomagal v procesu izobraževanja, pa jim to ni bilo omogočeno,« je pojasnil Juhart na tiskovni konferenci, kjer so ob tej priložnosti predstavili tudi zbornik 62.a člen ustave RS – od ideje do ustavnega zakona, pri katerem je pri pripravi sodeloval tudi mag. Cveto Uršič.

Do odškodnine naj bi bilo upravičenih od 300 do 500 posameznikov. To so generacije, ki jim je bil odvzet njihov materni jezik. Tako so bile prikrajšane za dostojno izobrazbo in s tem za boljše življenje. To osnovno človekovo pravico je treba zagotoviti zdajšnjim gluhim in naglušnim otrokom, da ne bomo tudi v prihodnje imeli izgubljenih generacij gluhih oseb. Vsa ta leta so iz njihovih prošenj tiho donele besede – njihov jezik je njihova svoboda. Ta pa jih vodi v enakopravnost, ki si jo po vseh teh letih zaslužijo.

O zgodovini gluhe skupnosti lahko več izveste z ogledom Hiše znakovnega jezika na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije,

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije (ZDGNS) je v začetku junija sklicala novinarsko konferenco, na kateri je predstavila zelo pereče teme za gluho skupnost.

Ker je bila gluhim v preteklosti odvzeta pravica do uporabe maternega jezika, torej znakovnega jezika, se je ZDGNS odločila, da po zgledu Irske, Finske, Islandije in tudi Avstrije zahteva opravičilo države, vložila pa bo tudi tožbo za storjeno škodo.

kjer so odprli muzej s prikazom zgodovinske poti od ustanovitve prve organizacije gluhih v Ljubljani in zgodovine gluhotе, izobraževanja, znakovnega jezika, športa in kulture do različnih starih tehničnih pripomočkov in gradiv za poučevanje znakovnega jezika.

V preteklosti večkrat podani predlogi in pobude Zveze društev in naglušnih Slovenije za izenačenje pravic gluhih in naglušnih invalidov niso bili uslišani, zato v zvezi upajo, da bo tokrat drugače in da se bodo tudi tej ranljivi skupini invalidov zagotovile enake pravice kot drugim senzornim invalidom.

Predlogi sprememb zakona o osebni asistenci

DGN Podravja Maribor je maja ministrstvu za delo, družino in enake možnosti predlagalo spremembe zakona o osebni asistenci. Kot je dejal Milan Kotnik, sekretar DGN Podravja Maribor, si med drugim želijo spremembo pogoja za vključitev gluhih v osebno asistenco. Trenutno je storitev osebne asistencе za gluhe osebe urejena tako, da se upravičenec do komunikacijskega dodatka lahko odloči za uveljavljanje osebne asistencе v obsegu do trideset ur na mesec ali za denarno nadomestilo v višini dodatka za pomoč in postrežbo, ki znaša 173,56 evra. Gluhi osebi, ki želi koristiti osebno asistenco, se komunikacijski dodatek odvzame v celoti, medtem ko se drugi uporabniki osebne asistencе odrečejo le polovici dodatka za pomoč in postrežbo. Predlagajo tudi zvišanje komunikacijskega dodatka za gluhe in večje število ur za storitev osebne asistencе. »Pomemben poudarek je, da omogočimo gluhim višji komunikacijski dodatek. Želimo tudi, da se odpravi diskriminatorno določilo, da se morajo gluhi, ko se vključijo v program osebne asistencе, odpovedati celotnemu komunikacijskemu dodatku. Predlagamo še, naj izvajalci osebne asistencе, preden začnejo izvajati osebno asistenco, opravijo tečaje znakovnega jezika za sporazumevanje z gluhiimi,« je pojasnil Kotnik.

Podpredsednica ZDGNS Jasna Urban (levo), Goran Jamnikar, podpredsednik DGN Podravja Maribor (na sredini) in Milan Kotnik, sekretar DGN Podravja Maribor (desno)

Nadgradnja dosežkov in oblikovanje prihodnosti

Od 25. do 27. maja 2023 je v Stockholmu potekala generalna skupščina Evropske zveze gluhih (EUD), na kateri so se zbrali predstavniki nacionalnih organizacij gluhih iz držav Evropske unije. Namen skupščine je bil omogočiti srečanje in sodelovanje delegatov iz različnih držav, ki predstavljajo gluho skupnost, predvsem pa okrepiti skupnost gluhih, kreirati politične smernice in spodbuditi vključevanje gluhih v družbo. Skupščina je zagotavljala platformo za izmenjavo idej, razpravo o ključnih vprašanjih, sprejemanje odločitev in načrtovanje prihodnjih korakov za izboljšanje življenja gluhih ljudi v Evropi. Kot delegata sta se je udeležila predstavnika ZDGNS Mladen Veršič in Anton Petrič, kot opazovalec jo je spremljal Matjaž Juhart.

Udeleženci generalne skupščine EUD

Delavnica o strojnem prevajanju znakovnih jezikov

Prvi dan skupščine v Stockholmu je potekala delavnica o strojnem prevajanju znakovnih jezikov, ki je pritegnila veliko zanimanje udeležencev. Delavnica je bila namenjena raziskovanju in predstavitvi fascinantnega sveta strojnega prevajanja znakovnih jezikov ter njegovega vpliva na premostitev komunikacijskih vrzeli med gluho in sliščečo skupnostjo.

Eno izmed ključnih vprašanj, s katerim se je ukvarjala delavnica, je bilo, kako lahko tehnologija strojnega prevajanja pripomore k spodbujanju vključevanja in omogočanju boljšega razumevanja med gluho in sliščečo osebo. Koordinator podjetja SignOn, Dimitar Shterionov, je v svojem govoru delil vpogled v razvoj in uporabo strojnega prevajanja znakovnih jezikov.

Strojno prevajanje znakovnih jezikov je kompleksen proces, ki vključuje razumevanje in pretvorbo gest, obraznih izrazov in drugih elementov znakovnega jezika v besedilo ali govor. Tehnologija, ki temelji na umetni inteligen-

ci, se nenehno razvija in izboljšuje, cilj pa je zagotoviti boljšo kakovost prevoda in bolj naravno komunikacijo med gluho in sliščečo osebo.

Delavnica je ponudila vpogled v dosežke in izzive, povezane s strojnim prevajanjem znakovnih jezikov, ter predstavila različne aplikacije in platforme, ki se že uporabljajo v praksi. Udeleženci so imeli priložnost razpravljati o možnostih in omejitvah te tehnologije ter deliti svoje izkušnje in ideje za nadaljnji razvoj.

Cilj delavnice je bil spodbuditi zavedanje o pomembnosti strojnega prevajanja znakovnih jezikov ter poudariti njegov potencial pri ustvarjanju bolj inkluzivne družbe, kjer je komunikacija dostopna in razumljiva za vse.

Seminar Švedske zveze gluhih

Dan pred skupščino je potekal tudi seminar o pravicah gluhih posameznikov do podpore skupnosti, ki sta ga vodili predsednica EUD Sofia Isari in Åsa Henningsson, predsednica Švedske zveze gluhih (SDR). Seminar je obravnaval teme, kot so enaka obravnavana,

Sofia Isari, predsednica
EUD

vključevanje in manjšinski stres, ki ga doživlja gluha skupnost.

Dopoldanski del seminarja je začela Maija Koivisto, doktorska študentka na doktorskem programu raziskovanja spolov, kulture in družbe na Univerzi v Helsinkih na Finskem, in sicer o zgodovinski perspektivi vpliva evgenike na gluhe na Finskem od leta 1900 do danes. V začetku in sredi 20. stoletja so nekatere države, med njimi Finska, sprejele zakone in politike, ki so dovoljevali sterilizacijo posameznikov, ki so jih imeli za »nesposobne« ali »nezaželene«. To je vključevalo osebe z različnimi invalidnostmi, vključno z gluhoto.

Mia Modig, izvršna direktorica Nacionalnega zavetišča za ženske in podporo v znakovnem jeziku (NKJT) na Švedskem, je delila svoje izkušnje s podporo gluhim ženskam, ki so žrtve nasilja. Njena organizacija NKJT se posebej osredotoča na zagotavljanje pomoči in podpore gluhim in naglušnim osebam, ki so doživele nasilje ali zlorabo.

Predstavitev Mie Modig je verjetno osvetlila edinstvene izzive, s katerimi se spoprijemajo gluhe in naglušne ženske pri dostopu do

podpore in iskanja pomoči v primerih nasilja. Komunikacijske ovire jim lahko pogosto povzročajo težave pri sporočanju svojih izkušenj in iskanju potrebne pomoči.

Delo organizacij, kot je NKJT, je ključnega pomena pri tem, da imajo gluhe in naglušne ženske zagotovljen dostop do ustreznih podpornih storitev, ki obravnavajo njihove posebne potrebe. Z zagotavljanjem podpore v znakovnem jeziku in prepoznavanjem edinstvenih izkušenj te marginalizirane skupine ima NKJT pomembno vlogo pri krepitevi vloge gluhih žensk in spodbujanju njihovega dobrega počutja.

Usposabljanje in delavnica

Generalna skupščina EUD je vključevala tudi usposabljanja in delavnice. Na usposabljanju o evropskem stebru socialnih pravic (EPSR) so člani pridobili znanje o uporabi tega stebra kot orodja za spodbujanje pravic gluhih na nacionalni ravni. Delavnica o zbiranju podatkov je poudarila pomen zbiranja podatkov o gluhih posameznikih na nacionalni ravni za namene zagovorništva ter omogočila razprave in izmenjavo izkušenj.

V odborih so razpravljali o različnih temah, kot so kultura gluhih, enakopravnost in vključevanje gluhih posameznikov na delovnem mestu ter dostopnost v digitalnem svetu. Udeleženci so v teh razpravah aktivno sodelovali, delili svoje izkušnje in strokovno znanje ter prispevali k razvoju strategij za izboljšanje položaja gluhih skupnosti.

Poročilo o programu CERV 2022

Sejo generalne skupščine EUD je začela podpredsednica EUD Ronit Laquerrière-Leven, ki je predstavila cilje in dosežke programa CERV (Kultura, izobraževanje, raziskave in prepoznavnost) v letu 2022. Delegati so se sez-

Glasovanje delegatov

nanili s pomembnim napredkom pri promociji kulture gluhih, spodbujanju vključujočega izobraževanja, podpiranju raziskovalnih pobud in povečanju prepoznavnosti gluhe skupnosti po vsej Evropi. Potrjeno je bilo letno poročilo o delovnem programu CERV za leto 2022, kar pomeni uspešnost pobud programa.

Finančno poročilo 2022

Naslednja točka dnevnega reda je bila predstavitev letnega finančnega poročila za leto 2022, ki ga je predstavil član upravnega odbora EUD David Buxton. Delegati so bili seznanjeni z izčrpnim pregledom finančnih dejavnosti in rezultatov organizacije za preteklo leto. Poročilo je prikazalo dobro finančno upravljanje in odgovornost, kar zagotavlja preglednost in zaupanje v organizaciji. Pomembno je, da so člani EUD soglasno potrdili finančno poročilo za leto 2022, kar poudarja finančno stabilnost in odgovornost organizacije.

Delovni program za leto 2023

Andy Van Hoorebeke, še en član upravnega odbora EUD, je predstavil vsebino delovnega programa za leto 2023. Delegati so imeli priložnost dobiti vpogled v načrtovane dejavnosti, projekte in zagovorniške pobude za

prihodnje leto. V programu so bila izpostavljena strateška osrednja področja in prednostne naloge EUD, katerih cilj je obravnavati različne potrebe in želje gluhe skupnosti. Delegati so imeli priložnost poiskati pojasnila in sodelovati v razpravah v zvezi s predlaganim delovnim programom.

Sprejetje proračuna EUD za leto 2023

Po predstavitvah in razpravah so člani generalne skupščine EUD glasovali o sprejetju proračuna za leto 2023. Sprejeti proračun bo zagotovil potrebna finančna sredstva za izvajanje načrtovanih dejavnosti in pobud iz delovnega programa. Ta odobritev proračuna kaže kolektivno podporo in zaupanje članov v finančno načrtovanje in upravljanje organizacije.

Predlogi delegatov

Po odobritvi proračuna so bili delegati pozvani, da predstavijo svoje predloge o različnih temah. Predlogi so pokazali različne poglede, strokovno znanje in ideje delegatov ter pripomogli k stalnemu razvoju in izpopolnjevanju prednostnih nalog in dejavnosti EUD. Odprti forum je bil priložnost za plodne

David Buxton, član upravnega odbora EUD

razprave in sodelovanje med delegati iz različnih držav in okolij.

gatali razprave in zagotovili, da bodo dejavnosti EUD še naprej odzivne ter usklajene s potrebami in željami gluhe skupnosti.

Zaključek

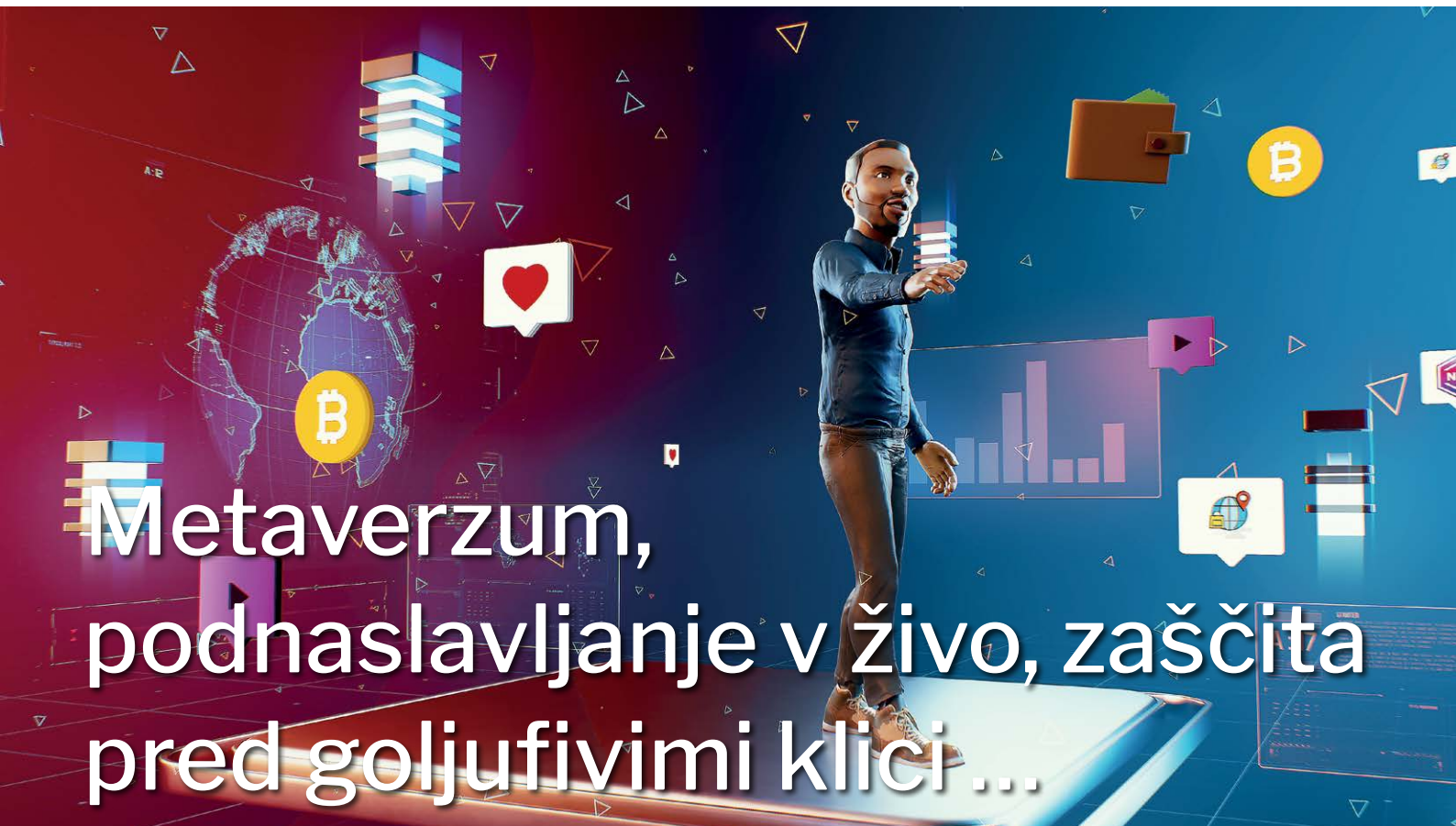
Zadnji dan generalne skupščine EUD 2023 je pomenil pomemben korak k nadgradnji preteklih dosežkov in oblikovanju prihodnje usmeritve organizacije. Poročila o programu CERV, finančnih zadevah in delovnem programu za leto 2023 so pokazala zavezanost in predanost EUD pri spodbujanju pravic gluhih, pospeševanju vključevanja in spodbujanju blaginje gluhih posameznikov po vsej Evropi. Predlogi delegatov so dodatno obo-

V nadaljevanju generalne skupščine so delegati sodelovali pri nadaljnjih razpravah in odločitvah, ki bodo oblikovale prihodnja prizadevanja organizacije. Generalna skupščina EUD 2023 je bila dragocen temelj za sodelovanje, mreženje in izmenjavo znanja, ki je pripomogla k močnejši in bolj opolnomočeni skupnosti gluhih po vsej Evropi. Naslednja generalna skupščina bo maja leta 2024 v Belgiji.

Slovar SZJ na družbenem omrežju

Slovar slovenskega znakovnega jezika ima aktivno stran na družbenem omrežju Facebook, kjer si lahko ogledate nove kretnje, ki nastajajo in jih razvijajo v skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki deluje na Inštitutu za razvoj SZJ pri Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Najdete nas na spletni povezavi www.facebook.com/szjsi.

Metaverzum, podnaslavljanje v živo, zaščita pred goljufivimi klici...

Dr. Matjaž Debevc se je 10. maja po aplikaciji Zoom kot delegat NSIOS udeležil sestanka ITU IRG-AVA, ki so ga vodili Pradibta Bisvas iz Indije, Masahito Kavamori iz Japonske in Andy Qusted iz Velike Britanije. Na tokratnem sestanku so obravnavali različne tematike s poudarkom na metaverzumu, podnaslavljanju v živo, zaščiti pred goljufivimi klici in na skupnem uporabniškem profilu.

Na začetku sestanku so se udeleženci posvetili predvsem razpravi o metaverzumu. Metaverzum je digitalni svet, v katerem medsebojno povezani prostori v realnem času ponujajo medsebojno interakcijo, kjer lahko posamezniki izvajajo dejavnosti v realnem življenju. Posamezniki lahko na primer delajo, načrtujejo, prevajajo, ustvarjajo in komunicirajo v digitalnem svetu. V metaverzumu uporabniki uporabljajo moč sodobne tehnologije, kot so virtualna res-

ničnost (VR), razširjena resničnost (AR) in mešana resničnost (XR) ter haptični sensorji in še mnogo več. To daje digitalni interakciji videz in občutek fizičnega prostora.

Vodja dr. Pilar Orero iz Španije je sporočila, da je fokusna skupina za metaverzum začela svoje delo marca 2023. Skupina ugotavlja, da metaverzum napreduje, vendar še vedno ni standarda za komunikacijo med metaverzumi

Nujna bi bila tudi zaščita pred goljufivimi klici, še posebej pred zlorabami tipa »wangiri«. V tem primeru klicatelj zlorabi zaupanje tako, da pokliče samo z enim zvonjenjem in odloži slušalko ter pričakuje, da bo žrtev klicala nazaj na v resnici zelo drago številko.

ali z drugimi oblikami. Zato so se pri ITU odločili lotiti aktivnosti, da bi zapolnili to vrzel. Skupina bo tako zagotovila smernice o dostopnosti in vključitvi v metaverzum in oblikovala poročila ali smernice za industrijo in primere dobre prakse za uporabo. Dr. Pilar Orero je sporočila, da se lahko v to skupino vključijo tudi vsi zunanji strokovnjaki, ki se ukvarjajo ali se želijo ukvarjati s področjem metaverzuma.

Drugi predlog so predstavili strokovnjaki iz Indije, ki želijo pripraviti tehnično poročilo ITU na temo podnaslavljanja v živo. Poročilo naj bi dalo tehnična navodila za podnaslavljanje v živo in druge vizualne dostopne vidike na vseh avdiovizualnih sistemih. Načeloma so udeleženci pokazali zanimanje za ta predlog, vendar so podali tudi nekaj komentarjev, na primer, da je treba upoštevati tudi druga poročila ITU na temo podnaslavljanja.

V metaverzumu uporabniki uporabljajo moč sodobne tehnologije, kot so virtualna resničnost (VR), razširjena resničnost (AR) in mešana resničnost (XR) ter haptični senzorji in še mnogo več.

Zanimiv je bil tudi predlog o zaščiti pred goljufivimi klici, še posebej pred zlorabami tipa »wangiri«. V tem primeru klicatelj zlorabi zaupanje tako, da pokliče samo z enim zvonjenjem in odloži slušalko ter pričakuje, da bo žrtev klicala nazaj na v resnici zelo drago številko. Osebe z različnimi oblikami oviranosti, tudi starejši, so žal lahke žrtve. Skupina pri ITU bo pripravila poročilo, ki bo omogočilo tehnično pomoč pri odpravi te vrste zlorab.

Pradibta Bisvas je predstavil nadaljnji razvoj njihovega priporočila za skupni uporabniški profil (common user profile). Ta bi omogočil enotne nastavitve za prikaz glede na tip ovire, in sicer neodvisno od vrste naprave (TV, mobilni telefon, računalnik in podobno).

Masahito Kavamori je predstavil novo priporočilo skupine z naslovom Globalni standard SZO-ITU za dostopnost do telezdravja, ki je skupno delo ITU in Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) na področju dostopnosti v telezdravju. Povedal je, da je to temo predstavil na konferenci Zero Project februarja 2023 na Dunaju v Avstriji, ter spodbujal sprejetje tega priporočila med vladami in državami.

Andy Quested je predstavil nov dokument z naslovom Okvir za prihodnost radiodifuzije, ki prikazuje prihodnost dostopne radiodifuzije.

Varno in zdravo poslušanje glasbe

Z navdušenjem delim svojo izkušnjo sodelovanja na nedavni okrogli mizi, posvečeni varovanju sluha v glasbeni industriji. Kot gostja na tem pomembnem dogodku, ki ga je organiziral Zavod TINITUS, sem imela priložnost prispevati k razpravi o ključnih vprašanjih, ki se nanašajo na čezmerno izpostavljenost glasbi ter njenih posledicah.

Okrogla miza, ki so jo pripravili na festivalu Druga godba, je združila izjemne strokov-

njake in soustvarjalce glasbene scene. Med gosti so bili prof. dr. Metoda Dodič Fikfak, direktorica Kliničnega inštituta za medicino

◀ Boštjan Simon iz Zavoda TINITUS in dr. Branka Geczy, specialistka ORL

Prof. dr. Metoda Dodič Fikfak, direktorica Kliničnega inštituta za medicino dela, in Jaša Bužinel, didžej, novinar in organizator

Matej Gobec,
oblikovalec zvoka

Teja Pahor Moder,
strokovna sodelavka
ZDGNS

dela, dr. Branka Geczy, specialistka ORL, Jaša Bužinel, didžej, novinar in organizator, ter Matej Gobec, oblikovalec zvoka. Skupaj smo razpravljali o pomembnih temah, kot so varno poslušalsko okolje, trajne posledici

ce čezmerne izpostavljenosti glasni glasbi in odgovornost za varstvo sluha na prireditvah.

Moderator okrogle mize je bil Boštjan Simon iz Zavoda TINITUS, glasbenik, ki je uspešno povezoval in usmerjal potek razprave med udeleženci.

Med srečanjem smo predstavili tudi projekt Skrb zase ob tinitusu, ki ga izvajamo v sodelovanju z Inštitutom Neocortex in ga sofinancira Ministrstvo za zdravje. Projekt je namenjen ozaveščanju in podpori tistim, ki se soočajo s tinitusom, neprijetnim občutkom šumenja ali zvonjenja v ušesih. Veseli smo, da lahko pripomoremo k večji ozaveščenosti in podpori za ljudi s tinitusom.

Zavedam se, da sta trajna varnost sluha in skrb za zdravje nujni v glasbeni industriji. Želimo vzpostaviti varnejšo kulturo poslušanja, ki bo omogočala uživanje v glasbi brez negativnih posledic za naše slušne sposobnosti. Skupaj si prizadevajmo za varno in zdravo poslušanje glasbe.

Aktivna Kranjska Gora

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je maja v posebnem socialnem programu Ohranjanje zdravja in rehabilitacija oseb z izgubo sluha pripravila brezplačno rehabilitacijo oseb z izgubo sluha.

Rehabilitacija članov in njihovih družin, poimenovana Aktivna Kranjska Gora, je potekala od 8. do 27. maja 2023 v štirih skupinah. V štirih terminih so se v Apartmajski hiši Kranjska Gora zvrstili posamezniki in družine iz devetih društev.

Uporabniki so bili v program vključeni na podlagi meril, ki so bili objavljeni v razpisu, z dodanim mnenjem društva o upravičenosti do brezplačnega koriščenja programa. V

njem so imeli zagotovljeno bivanje, prehrano in rehabilitacijo z animacijo gluhe osebe. Vsak dan smo udeležence spremljali na pohode, sprehode in ogled različnih znamenitosti in zanimivosti Kranjske Gore in okolice. Obiskali smo Planico, Tamar, Rusko kapelico, Kekčevo deželo in Vršič. Najdrznejši smo prehodili pot do koč na Krnic in še pot do Tromeje. Občudovali smo tudi kristalno čisto jezero Jasno, Zelence in Belopeška jezera, spodnji Martuljkov slap in slap Peričnik. Tudi če nam

Aktivnosti
ZVEZE

Aktivnosti zveze

ZDGNS je maja v posebnem socialnem programu Ohranjanje zdravja in rehabilitacija oseb z izgubo sluha pripravila brezplačno rehabilitacijo oseb z izgubo sluha.

jo je zagodlo vreme, smo si rekli, odprimo dežnike in pojdemo na sprehod. Če pa je močno deževalo, smo bili raje v varnem zavetju doma in igrali katero od družabnih iger, recimo karte. Res pa je, da smo program prilagodili udeležencem in vremenskim razmeram.

Večerni del je bil namenjen druženju, šaljivim igram, kartanju ... Resneje pa smo pristopili k predavanju in pogovoru o duševnem zdravju ter predstavitvi podkasta Menta. Predavanje

je potekalo v skupini, v posameznih primerih pa tudi individualno, še posebej, ko je šlo za pogovor o negotovosti, stresu, depresiji, apatičnosti ali umiku v osamo.

Kaj sem opazila pri vseh skupinah? Nasmeh, veselje in radost, ko smo skupaj, ko se družimo in pogovarjamo v znakovnem jeziku ter si skupaj vzamemo čas za gibanje v naravi.

Psihosocialna rehabilitacija posameznikom in družinam ponuja čustveno in kognitivno sprejemanje izgube sluha in pomeni kompleksnejšo rehabilitacijo s trajnimi aktivnostmi na vseh družbenih področjih, kot so socialno, športnorekreativno, kulturno ipd. V okviru rehabilitacije so se izvajali sočutna pomoč, čustvena razbremenjenost od osamljenosti in drugih stisk, soočanje z izgubo sluha in izgubo samostojnosti, krepitev samozaupanja in ustvarjanje dobrih medsebojnih odnosov, podpora, ozaveščanje in druženje s sebi enakimi, kar je zelo pomembno zaradi komunikacijske oviranosti.

Zdenki Ščuka so bile vseč Kranjska Gora, narava, družba. Bila je vesela, ker ji je bila družba vseč in je bila skupina kot ena družina. Alojz Pavlič je bil navdušen, ko je imel po dol-

Udeleženci so med drugim obiskali Planico, Tamar, Rusko kapelico, Kekčevo deželo in Vršič.

Najdrznejši so prehodili pot do kočice na Krnic in še pot do Tromeje.

gih letih priložnost, da si ogleda slap Peričnik, in se ob tem spominjal, da je kot osnovnošolec prišel do slapa po drugi poti. Darja Mujkarnovič je prišla kot spremljevalka starejših članov in povedala: »Projekt Aktivna Kranjska Gora je zelo pomemben za gluhe, naglušne, gluhoslepe – in ne pozabimo na uporab-

nike polževega vsadka. Naši ljudje potrebujejo to, ker so večinoma osamljeni in v socialni stiski, ker se ljudje v domovih nimajo s kom pogovarjati. Ko pa pridejo sem in se srečajo z gluho osebo, lažje komunicirajo in uživajo v družbi, si zaupajo ter izmenjavajo novice in informacije. Tukaj res uživamo.«

Izjave udeležencev:

Eva Meh, mati naglušnega Oskarja

»Zelo smo veseli in počaščeni, da smo lahko bili del tega in se družili s podobnimi ljudmi, kot je naš Oskar. Tukaj smo prvič, bilo nam je zelo všeč, ker je tukaj prečudovita narava. Oskar je spoznal tudi sebi podobne in videl tudi ljudi, ki še slabše slišijo kot on. Z zanimanjem jih je pogledoval in zelo so ga zanimale kretnje. Lahko povem, da nam je bilo zelo všeč. Spoznali smo res mogoče nekaj drugačnosti, se naučili še več strpnosti in dobili novo izkušnjo v življenju. Mislim, da je to zame kot mamu takega otroka neprecenljivo.«

Igor Lazarevič je prišel z ženo in sinom

»Tajnica društva me je vprašala, ali bi šel v Kranjsko Goro, in sem se prijavil, ker imam lepe spomine na prvo udeležbo. Za drugo pa sem se odločil, da pridem z družino. Vodja animacije nas je pospremila do jezera Jasne in do Planice. Obiskali smo tudi Kekčevo deželo, prav tako smo šli kam samo na ogled. Vse je bilo super. Vodja je zelo dobro delala, zelo mi je bilo všeč.«

V letu 2022 je glasilo izhajalo v nakladi 3750 izvodov na posamezno izdano številko, povprečno število strani v glasilu je bilo več kot 43 na številko.

V vsaki številki smo objavljali prispevke dopisnikov iz lokalnih društev, ki so pisali o dogajanjih v društvih in o aktivnosti njihovih članov.

Naše glasilo brezplačno prejema tudi deset bibliobusov po vsej Sloveniji, v katerih je glasilo dostopno uporabnikom tudi v odročnejših krajih, prav tako naše glasilo prejema 64 knjižnic po vsej Sloveniji.

Glasilo IZ SVETA TIŠINE za vse z okvaro sluha

Tudi v letu 2022 smo z realizacijo projekta »Glasilo Iz sveta tišine« pripravljali informacije za gluhe, gluhoslepe in naglušne člane ter njihove svojce, starše gluhih in naglušnih otrok, tolmače slovenskega znakovnega jezika, strokovnjake s področij dela z osebami z okvaro sluha in druge.

Glasilo Iz sveta tišine je tiskan medij, v katerem mesečno objavljamo aktualne informacije in poročamo o dogodkih s področja delovanja društev gluhih in naglušnih po vsej Sloveniji ter Zveze društev gluhih in naglušnih

Slovenije (ZDGNS). Objavljeni prispevki v glasilu se navezujejo na življenje in delo gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. V glasilu vsebino in zahtevnost besedil prilagajamo gluhim bralcem, prilaga-

jamo pa tudi informacije javnega značaja s področja zakonodaje, ki se nanaša na življenje in delo naših bralcev.

Vsako leto 3. decembra po vsem svetu praznujemo mednarodni dan invalidov in oseb z oviranostmi. Za ozaveščanje o problematiki invalidnosti in spodbudo k prizadevanjem za izboljšanje statusa invalidov ga je leta 1992 razglasila Generalna skupščina Združenih narodov. Število oseb z oviranostjo po vsem svetu raste in ponekod dosega celo 20 % populacije, večinoma pa se, tako kot v Sloveniji, giblje okrog 16 %, kar je pri nas več kot 170.000 ljudi. Eden izmed razlogov za naraščanje njihovega števila je tudi staranje prebivalstva.

Zapisali smo, da je dostopnost eden od stebrov sodobne Evrope in je zapisana tudi v Konvenciji o pravicah invalidov. Naša država je že leta 1991 v Konceptiji razvojne strategije invalidskega varstva izrecno poudarila, da imajo invalidi pravico do neodvisnega življenja. To, da nihče ne sme biti zapostavljen zaradi svoje invalidnosti, pa je zapisano tudi v 14. členu Ustave RS. Prav tako je temu posvečen tudi Akcijski program za invalide, pozabiti pa ne smemo niti na Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI).

Ena izmed večjih težav oseb z oviranostjo je še vedno zaposlitev. Kajti kot navaja Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS), se te osebe srečujejo z »dvakrat višjo brezposelnostjo kot neinvalidi. So tudi bolj izpostavljeni brezposelnosti za daljše obdobje, poleg tega pa se soočajo z večjim tveganjem izgube obstoječe zaposlitve. Trenutno je več kot dve tretjini invalidov povsem izključenih s trga delovne sile. Večina od njih je primorana živeti od državne podpore, zaradi česar so njihovi dohodki znatno nižji od drugih. Tudi sicer so dohodki invalidov v pri-

merjavi z neinvalidi nižji. Zaposlovanje invalidov je ključni problem EU.«

Petindvajsetega februarja zaznamujemo mednarodni dan polževega vsadka. Na ta dan leta 1957 sta francoska zdravnik André Djourno in Charles Eyriès prvič z električnimi impulzi spodbudila slušni živec, enaindvajset let pozneje pa je dr. Graeme Clark izvedel prvi operativni poseg z vstavitvijo polževega vsadka. Od leta 1972 jih vstavlja v sedemdesetih državah po svetu. Danes ta izjemna tehnologija prinaša pomemben napredek v življenju oseb s težko okvaro sluha in lajša življenje okrog pol milijona uporabnikom. V ljubljanskem kliničnem centru so odraslemu gluhemu polžev vsadek prvič uspešno vsadili spomladi 1996. Od leta 2007 poseg izvajajo tudi na mariborski kliniki. Do zdaj je ta revolucionarni medicinsko-tehnični pripomoček v Sloveniji dobilo okoli 600 ljudi.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je decembra lani predstavila dokumentarni film s pomenljivim naslovom 62.a; imenovan je po členu ustave, ki opredeljuje uporabo slovenskega znakovnega jezika in jezika gluhoslepkih. Avtorja Tina Grošelj in Marko Kumer - Murč v filmu razkrivata pretresljive usode gluhih, ki so zaradi prepovedi uporabe znakovnega jezika utrpeli nepopravljive posledice. Prepoved so leta 1880 uveljavili ne-

V reviji vedno najdejo prostor vrhunski dosežki gluhih in naglušnih športnikov.

Posebno pozornost smo namenili tudi kulturi gluhe skupnosti.

kateri strokovnjaki, ki so bili prepričani, da je za gluhe bolje, da se učijo govora in poslušanja. Zaživela je stand up komedija Decibela, v kateri prvič skupaj nastopajo gluhi in slišči igralci, predvajan pa je bil tudi glasbeni videospot Verjemi vase ljubljanskega rapperja Ževže, ki je v celoti dostopen ljudem z izgubo sluha.

Konec marca so nas v Ljubljani obiskali člani izvršnega odbora Evropske zveze gluhih. Glavni namen obiska je bilo sodelovanje na posvetu državnega sveta o uvedbi ustavnega zakona o razvoju slovenskega znakovnega jezika. Med obiskom je v živo potekala tudi seja izvršnega odbora omenjene organizacije, prva od začetka pandemije novega koronavirusa. Na njej so se osredotočili na prihajajočo generalno skupščino in volitve ter razpravljali o enakosti spolov, realizaciji projekta muzejev gluhih v Evropi ter o ustavnem priznanju znakovnega jezika v Sloveniji.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije in Državni svet Republike Slovenije sta konec marca organizirala posvet o uvedbi ustavnega zakona o razvoju slovenskega znakovnega jezika, kot je zapisano v 62.a členu ustave. To je bil drugi zaporedni skupni posvet, na katerem so stališča predstavili predstavniki

uporabnikov, stroke in politike. Organizatorja sta s posvetom želela seznaniti stroko in širšo javnost s pomembnostjo slovenskega znakovnega jezika.

Kot vsako leto bo Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije javnosti predstavila delovne dosežke v preteklem letu. Tokrat sta strokovna delavca Aleksandra Rijavec in Anton Petrič predstavila programe usposabljanja za aktivno življenje in delo gluhih, naglušnih ter gluhoslepih oseb, razvoja slovenskega znakovnega jezika v Centru za razvoj slovenskega znakovnega jezika, informativne dejavnosti založništva, organiziranja in izvedbe ohranjanja zdravja in rehabilitacije v lastnih objektih, kulturne dejavnosti ter rekreacije in športa oseb z okvaro sluha.

Bralcem smo predstavili ugodnosti evropske invalidske kartice, s katero lahko invalidi pri določenih ponudnikih uveljavljajo popuste in ugodnosti, ki jih določi posamezni ponudnik. Evropska se imenuje, ker je veljavna v Sloveniji, Belgiji, Italiji, Romuniji, Estoniji, na Finskem, Malti in Cipru, namen pa je, da bi se uveljavila v vseh državah Evropske unije. Cilj projekta je invalidom omogočiti pozitivno obravnavo in komercialne ugodnosti pri potovanju v druge države Unije, zlasti ko gre za

Aktivnosti zveze

dostopnost do prometa, turizma, kulture, športa in dejavnosti prostega časa. S tem bi prispevali tudi k uresničevanju Konvencije o pravicah invalidov, ki jo je Slovenija med prvimi ratificirala leta 2008, Akcijskega programa za invalide 2014–2021 in Evropske strategije o invalidnosti za obdobje 2010–2020.

Javnost smo seznanili z novico, da je Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije organiziral tradicionalno srečanje s predstavniki političnih strank. Vabilu se jih je odzvalo štirinajst. Na srečanju so izpostavili aktualna vprašanja in ključne razvojne pobude s področja invalidskega varstva ter predstavnike strank povprašali o njihovih stališčih in mnenjih. Poudarili so, da invalidi oblastem sicer lahko predstavijo svoja stališča, a so ta pogosto neupoštevana. Stranke so povprašali, kako bodo zagotovile, da se bo spoštovala obveza »nič o invalidih brez invalidov« ter da zakonodaja ne bo v nasprotju z njihovimi interesi. Prav tako so jim zastavili vprašanja s področja invalidnin, dostopnosti javnega potniškega prometa, storitev dolgotrajne oskrbe in zaposlitve invalidov.

Objavili smo najavo vseh državnih prvenstev gluhih ter kulturnih dogodkov za gluhe in naglušne v letu 2022 ter poročali z omenjenih dogodkov in poročila državnih prvenstev opremili z rezultati. Poročali smo o pravicah gluhih do uporabe znakovnega jezika. Pravica do znakovnega jezika izhaja iz načela osnovnih človekovih pravic v zvezi s pridobivanjem jezika ob rojstvu. Gluhim otrokom omogoča popolno komunikacijo z ljudmi ter izboljšuje njihove spoznavne in družbene sposobnosti. Gluhi otroci že od rojstva potrebujejo dostop do znakovnega jezika. Na svetu obstaja na stotine znakovnih jezikov, ki so edinstveni in neodvisni od govornih jezikov. Nekateri države imajo celo več znakovnih jezikov. Če želimo sprejeti različnost, mora-

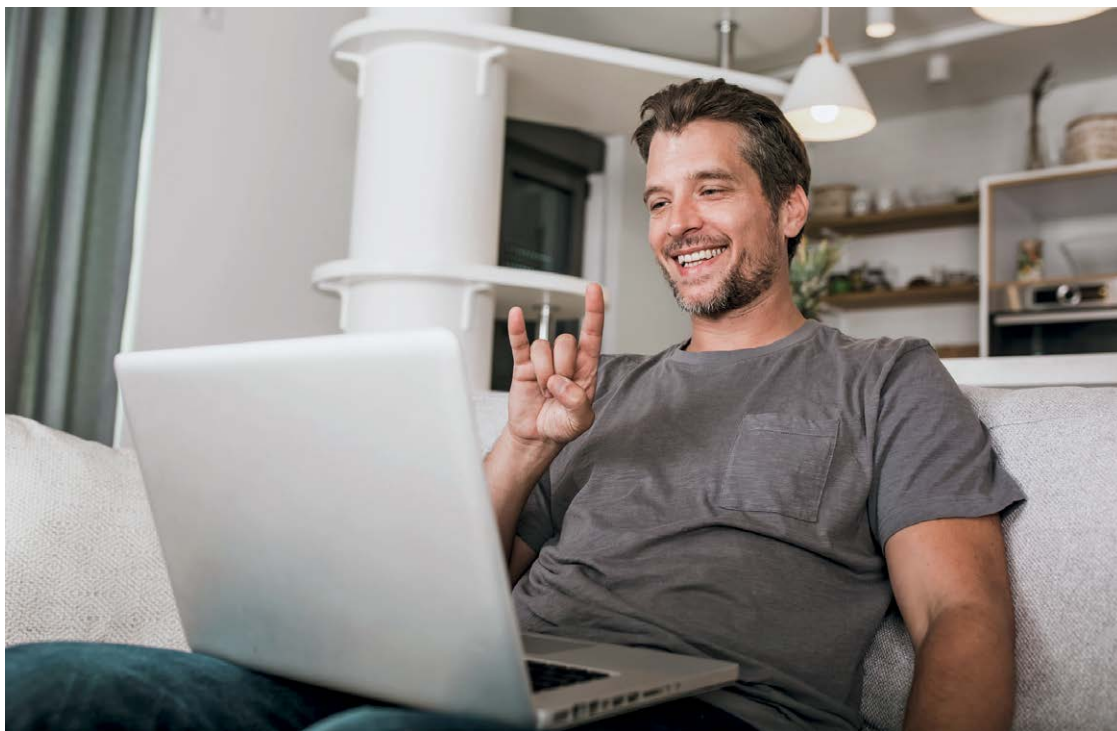
mo zaščititi na stotine znakovnih jezikov, ki se danes uporabljajo po vsem svetu. Svetovna zveza gluhih si prizadeva za prepoznavanje, promocijo in zaščito znakovnih jezikov.

Poročali smo s prve brezplačne podjetniške šole za osebe z izgubo sluha v Sloveniji in Evropi. Organiziral jo je Inkubator Sežana v sodelovanju z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije ter Višjo strokovno šolo Srečka Kosovela iz Sežane. Izobraževanje o podjetništvu je bilo namenjeno skupnosti z izgubo sluha, ki se spogleduje s podjetništvom in želi pridobiti podjetniške veščine, ter tistim, ki imajo podjetniško idejo in bi jo radi razvili. Udeleženci so bili nad seminarjem navdušeni in porodila se je marsikatera zamisel o samostojni podjetniški poti – od turizma do programiranja do animacije.

Kritični smo bili pri dostopnosti grajenega okolja in informacij oziroma komunikacij, ki omogoča najprej integracijo invalidov – in tudi drugih funkcionalno oviranih ljudi, kot so na primer starejši, bolniki, pritlikave osebe, nosečnice ipd. – v družinsko, delovno in širše družbeno okolje na področju izobraževanja, usposabljanja in zaposlovanja. Dostopnost pa ni pomembna le z vidika socialnega vključevanja, temveč je tudi prvi pogoj za uveljavljanje političnih in državljanskih pravic. Brez

Ozaveščanje je seveda prioriteta **G**lasila Iz sveta tišine.

Ena izmed večjih težav oseb z oviranostjo je še vedno zaposlitev, zato v reviji posebno pozornost namenjamo tudi izobraževanju in delu gluhih in naglušnih oseb.

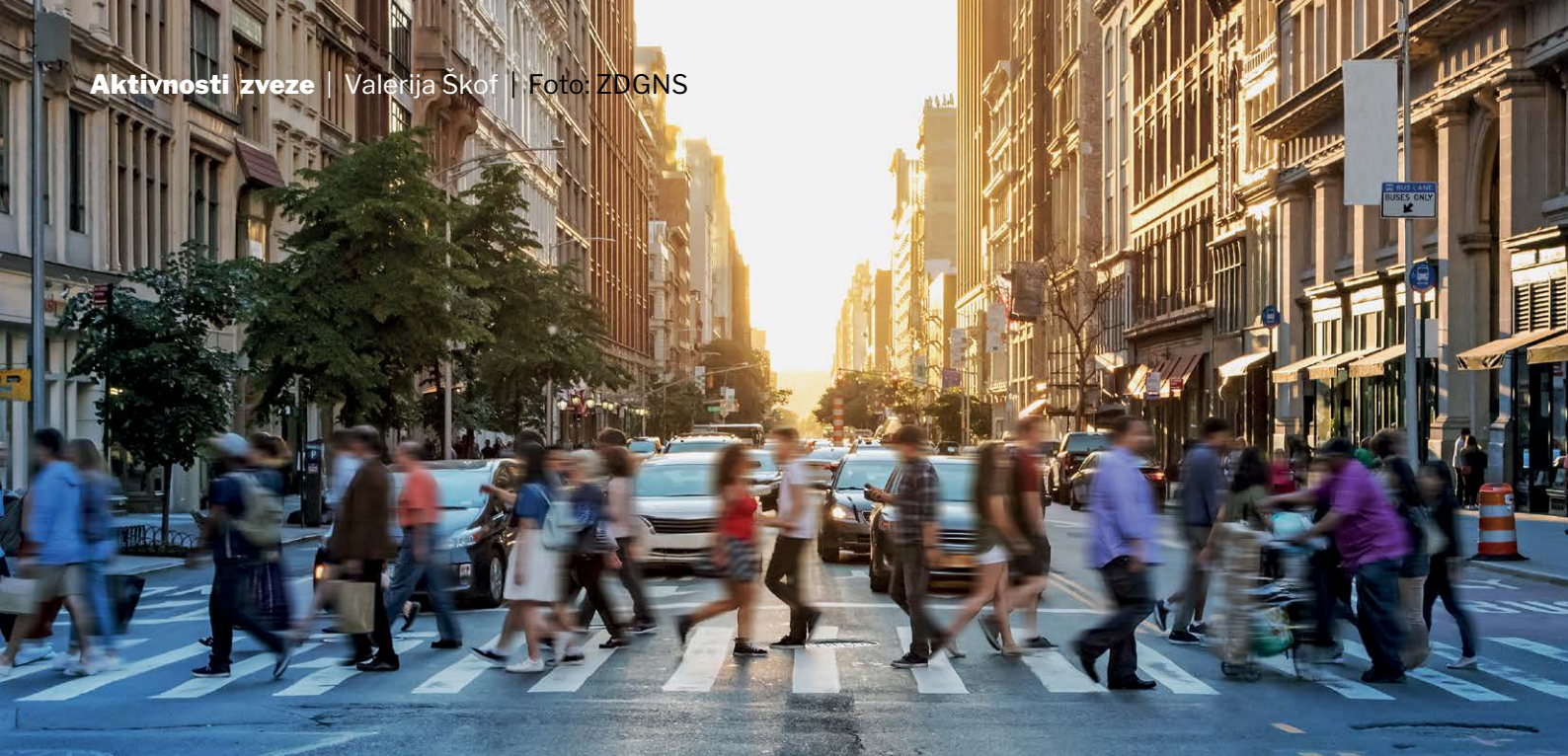
funkcionalno grajenega dostopnega okolja in dostopa do informacij je težko ali morda celo nemogoče uresničevati politične pravice, npr. volilno pravico in pravico do sodelovanja pri upravljanju javnih zadev.

Kot vsako leto smo objavili kot prilogi dva razpisa za letovanje v počitniških kapacitetah Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Poročali smo tudi, da je v prostorih Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije zaživela nova trgovina s tehničnimi pripomočki. Njen namen je osebam z izgubo sluha omogočiti predstavitev, preizkus in prodajo kakovostnih tehničnih pripomočkov, ki jih poznajo uporabniki v drugih državah. Storitve je dostopna tudi v znakovnem jeziku in prek videoklica. V trgovini lahko z vrednotnico ali brez nje med drugim kupite videofon, otroško varuško, FM-sistem ali najnovejše izdelke na trgu.

V vsaki številki smo objavljali prispevke dopisnikov iz lokalnih društev, ki so pisali o dogajanjih v društvih in o aktivnosti njihovih članov. Poročali so tudi o predavanjih članom in udeležbah na poučnih ekskurzijah.

Tudi v letu 2022 smo članke v glasilu opremili s QR-kodo, ki gluhim omogoča dostop do videovsebine članka v slovenskem znakovnem jeziku (SZJ). V letu 2022 smo kar 69 različnih pomembnih informacij, ki so bile objavljene v glasilu, dodatno podprli z videovsebino v SZJ. Z nameščeno aplikacijo Slovar SZJ na mobilni napravi si lahko gluhi ogledajo članek v SZJ na videoposnetku. Prav tako smo v glasilu objavili navodila za prenos aplikacije Slovar SZJ in način uporabe QR-kode.

Glasilo objavljamo tudi elektronsko na spletni strani, kar omogoča dostopnost tudi drugim gluhim in naglušnim, ki niso naši člani, in zainteresirani javnosti. Naše glasilo brezplačno prejema tudi deset bibliobusov po vsej Sloveniji, v katerih je glasilo dostopno uporabnikom tudi v odročnejših krajih, prav tako naše glasilo prejema 64 knjižnic po vsej Sloveniji. V letu 2022 je glasilo izhajalo v nakladi 3750 izvodov na posamezno izdano številko, povprečno število strani v glasilu je bilo več kot 43 na številko.

Dober in slab stres?

V času, v katerem živimo, je stres prisoten od rojstva do smrti, saj je naše življenje bolj vsestransko, kot je bilo v preteklosti. Stres nas torej spremlja v našem vsakdanu.

Kaj je stres? Gre za reakcijo oziroma odziv na različne življenjske okoliščine, ki predstavljajo stres, in način, na katerega se odzovemo na stresne situacije. Razlikuje se od posameznika do posameznika, saj neki dogodek nekomu povzroča stres, drugemu pa veselje. Prav tako je odvisen tudi od razmer doma ali v službi.

Ko doživimo stres, se nam v telesu lahko dogaja veliko stvari: pospešeno bitje srca, naganje maščevja okoli pasu, bolečine v želodcu ali trebuhu, prebavne motnje, slabost, driska in zaprtje, plitvo dihanje, glavobol in vrtoglavica, mrzle dlani in stopala, nespečnost, čezmerna telesna teža, depresija, panični napadi in anksioznost.

V zadnjih letih je stres eden izmed pomembnih vzrokov za poslabšanje zdravstvenega

stanja človeka, saj lahko vodi v različne težave in bolezni, zato je pomembno, da ga znamo obvladati. Tega se lahko naučimo. Odpraviti moramo vir težav, naučiti se moramo reči ne, kadar česa ne zmoremo, vzeti si moramo čas za sprostitev ter se zdravo prehranjevati in gibati.

Poznamo dve vrsti stresa, negativnega in pozitivnega. Kadar ob besedi stres pomislimo na nekaj neprijetnega in neželenega, gre za negativni stres. Naj vam predstavim primer dveh oseb, ki javno nastopata. Prva doživlja negativni stres, druga pa pozitivnega.

Oseba, ki doživlja negativni stres, zaradi slabih izkušenj iz preteklosti misli, da situaciji ne bo kos, da nastopa ne bo mogla izpeljati brez težav, da se bo osramotila ter da bodo vsi opazili, da se ji trese glas. Oseba, ki doživlja

Vzemite si čas zase. Počnite tisto, kar vas veseli. Sprehodite se ali se gibajte. Poglejte na življenje s svetle plati.

pozitivni stres, ima z nastopom pozitivne izkušnje, nastopanje pa je zanjo izziv in priložnost za izboljšanje. Ta oseba je bolj sproščena in pozitivno razmišlja.

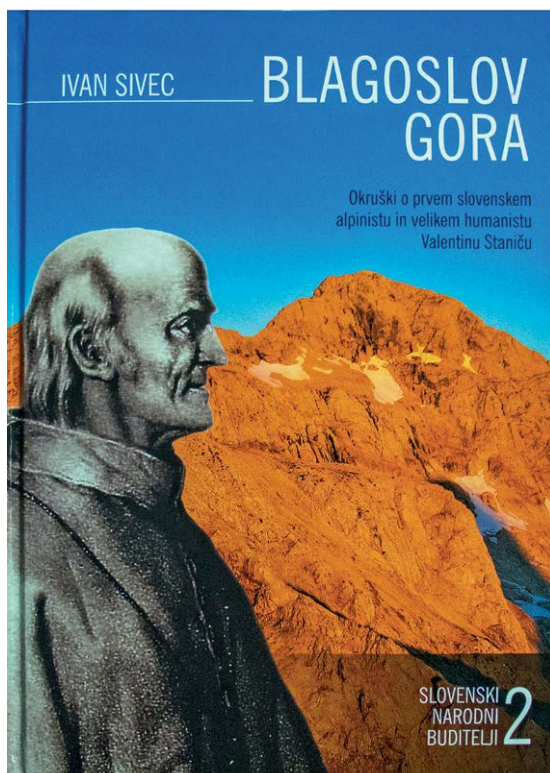
Če od sebe pričakujemo preveč, če imamo občutek, da doživljamo prevelik pritisk, če se težko spoprijemamo z življenjskimi situacijami, kot so skrb za družino, nezadovoljstvo v službi, nadure, slabi odnosi s sodelavci in prijatelji, ter če nas preveč skrbi, naše telo zaradi napetosti postane utrujeno. Lahko se počutimo nemočne, zaradi tega pa smo manj dejavni in se vse težje spoprijemamo s težavami ali zahtevami. Tovrstni negativni stres je škodljiv in uničevalen, saj vpliva na psihično in fizično zdravje.

Med pozitivne stresorje spadajo pozitivni življenjski dogodki, kot so odhod na fakulteto, selitev, adrenalinski šport, javno nastopanje, pričakovanje veselih novic in zaljubljenost. Ti vplivajo na motivacijo, občutek sreče, izpopolnjenosti, miru in samozavesti ter na pozitivno naravnost. Pomembno je, da verjamemo vase, v svoje sposobnosti in spret-

nosti, da smo aktivni, motivirani in zbrani ter da na življenje gledamo kot na smiselno in izpopolnjeno. Zato je zelo pomembno, kako razmišljamo. Če smo na primer v službi nezadovoljni in želimo poiskati novo, a si tega zaradi denarja ne upamo, lahko zaskrbljenost, tesnobo in nezadovoljstvo preusmerimo v iskanje novega dela ter v sklepanje poznanstev z ljudmi, ki nam pri tem lahko pomagajo.

Stres nas nauči, da imamo lahko nadzor nad svojim življenjem, saj se s situacijo lahko soočimo in vzamemo stvari v svoje roke. Lahko nas nauči, kako obvladati misli in čustva ter kako se odzvati na težke situacije, ljudi v našem okolju in na lastne težave. Najpomembnejše pa je, da si zagotovimo čas za počitek in si zapomnimo štiri dejanja, ki nam lahko pomagajo pri odpravljanju stresa: izogibanje, sprememba, prilagoditev in sprejetje.

Za konec pa še spodbudna misel za vas: Za kratek čas odložite skrbi. Vzemite si čas zase. Počnite tisto, kar vas veseli. Sprehodite se ali se gibajte. Poglejte na življenje s svetle plati.

Nova knjiga o Valentinu Staniču, ustanovitelju goriške gluhonemnice

Izpod peresa Ivana Sivca, enega izmed naših najbolj plodovitih pisateljev, je pri založbi Ognjišče izšla knjiga z naslovom **Blagoslov gora**. Govori o življenju in delu goriškega narodnega preroditelja, prvega slovenskega gornika, dobrotnika in duhovnika **Valentina Staniča**. Udeleževal se je na številnih področjih – za nas je najpomembnejši kot oče prve gluhonemnice na naših tleh, ki jo je ustanovil leta **1840** v Gorici. Poleg tega je bil tudi pesnik, pisatelj, šolnik, znanstvenik, tiskar, postavil je prvo slovensko knjigarno v Gorici in bil ustanovitelj prvega društva proti mučenju živali v tedanjem avstrijskem cesarstvu.

V Sivčevi knjigi lahko spremljamo Staničevo pestro življenjsko pot od otroških let, šolanja, posvetitve v duhovniški stan, hribovskega kaplana, vikarja in stolnega kanonika ... do ustanovitelja gluhonemnice. Cerovškov gos-

pod, kot so ga klicali rojaki, se je rodil leta 1774 v Bodrežu kot drugi sin kmeta Andreja Staniča. Bil je bister in vedoželjen, pa tudi spreten in priden pri delu. Ker v domačem kraju ni bilo šole, je oče poskrbel, da je sinova

Kultura

poučeval domači učitelj, nato pa je mlajšega sina na nasvet kanalskega župnika poslal na šolanje v Trbiž in Celovec. Pisatelj Sivec je kar precej strani namenil obdobju, ki ga je Stanič preživel v Salzburgu, ki je bil tedaj prestolnica cerkvene kneževine. Tam je obiskoval gimnazijo, nato se je odločil za duhovniški stan in študiral na fakulteti. V tem času ga je zaposlovalo mnogo stvari – med drugim se je naučil tiskati, pisal je za časopis in zlagal prve verzice, še posebej močno pa so ga pritegnile okoliške gore. Kot prvi se je povzpел na več najvišjih vrhov, denimo na Watzmann, Hochberg, Gaisberg ... Sprva so ga v gore vodili znanstveni vzgibi, ko je pomagal svojemu salzburškemu profesorju pri meritvah – prvi je izmeril višino Velikega Kleka (Grossglocknerja) in pozneje tudi našega Triglava –, pozneje ga je k temu gnala ljubezen do plezanja in gora. Vse to je bilo v času, ko so gore veljale za nevarne in gornišstvo še ni bilo razvito, zato Staniča prištevajo k prvim evropskim alpinistom.

Novembra leta 1807 je bil v Salzburgu posvečen v duhovnika, nato je oktobra istega leta nastopil prvo duhovniško službo v domačih krajih, in sicer kot kaplan na Banjšicah, kjer je ostal sedem let. Leta 1809 je postal vikar v Ročinju in leta 1819 stolni kanonik v Gorici, kjer je ustanovil tudi prvo slovensko knjigarno na tem območju. Kot lahko preberemo v knjigi, Stanič ni bil le dušni pastir, ampak je skrbel tudi za izobrazbo otrok in mladine, kmetoval je in pomagal drugim pri delu, ob nesrečah, boleznih in drugih nadlogah. Poprijel je za vsako delo, med drugim je bil tesar, mizar, stavbar ipd.,

predvsem pa je roja-

kom vzbujal ljubezen do materinščine in tudi sam zlagal pesmi. Ker v teh krajih ni bilo knjig, je nabavil manjši tiskarski stroj in jih sam začel tiskati ter razširjati med ljudi.

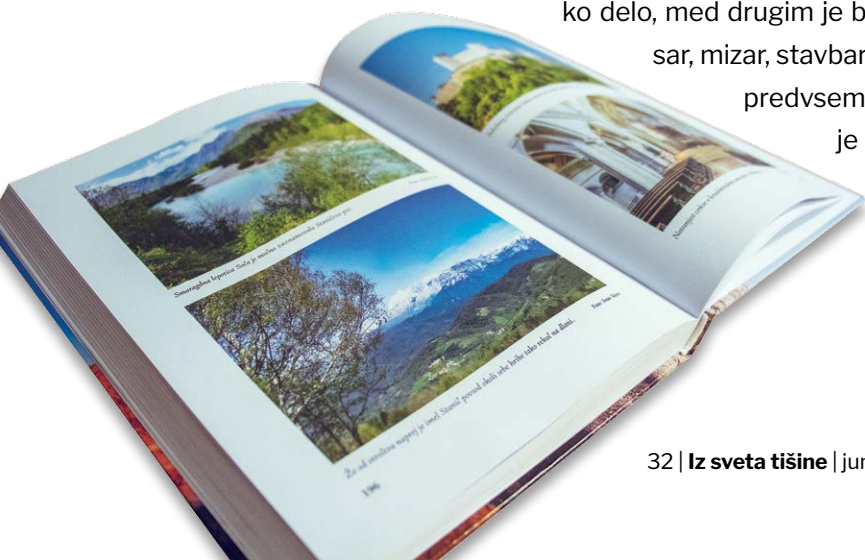
Naj iz Sivčeve knjige navedemo le dva dogodka iz Staničevega življenja.

Ko je na Goriškem izbruhnila epidemija črnih koz, se je kar sam lotil cepljenja in je cepivo vnašal s trni, ker ni bilo na voljo drugega pripomočka. Bil je uspešen, saj mu je uspelo zajeziti širjenje te smrtonosne bolezni.

Ko je po vojnah z Avstrijo Napoleonova vojska zapustila kraje ob Soči, je porušila tudi znameniti kamniti most v Kanalu, ki je bil za domačine življenjskega pomena. Stanič je sam naredil meritve za nov leseni most; izdelali so ga po njegovih načrtih, vodil pa je tudi njegovo gradnjo.) Ko je po slabih letinah tam zavladata huda lakota, se je po pomoč obrnil na cesarja – zaprosil ga je, da bi zgradili nov kamniti most in tako pomagali tudi domačinom do zaslužka. To se je naposled tudi zgodilo in novi most je bil zgrajen leta 1816.

Za nas so najpomembnejša poglavja, ki govorijo o času, ko je Stanič v Gorici postal šolski nadzornik in se je srečal tudi s problemom izobraževanja otrok z izgubo sluha, ki so bili tedaj povsem zapostavljeni. Leta 1836, ko je na Dunaju izšel Czehev učbenik za poučevanje gluhih oseb, je bilo na Primorskem največ gluhih oseb v tedanji Avstriji. Zato si je prizadeval za ustanovitev prve gluhonemnice na naših tleh in je začel zanj zbirati sredstva. Leta 1837 je z goriškim učiteljem Antonom Pagonom pripravil javni preizkus znanja gluhih otrok, na katerega je povabil več pomembnejšev. Na njegovo pobudo je goriški cerkveni svet izdal okrožnico, da morajo vsi učitelji poučevati tudi gluhe otroke in da je treba na Primorskem zanje

V knjigi navdušuje tudi bogato slikovno gradivo.

Bodrež blizu Kanala ob Soči leži na levem bregu Soče.

Foto: Simon Princič

Spominska plošča v
Bodrežu, kjer se je
Valentin Stanič rodil 12.
februarja leta 1774.

Foto: Ivan Sivč

194

V Bodrežu so si vaščani za zbiranje urodli prijeten valški kotiček.

Foto: Ivan Sivč

Napi na Cerovškovem
školjuju o obnovitvi
domačije leta 1836.

Foto: Ivan Sivč

195

Knjiga govori o življenju in delu goriškega narodnega preroditelja, prvega slovenskega gornika, dobrotnika in duhovnika Valentina Staniča.

ustanoviti posebno šolo. Ta je bila naposled ustanovljena 22. aprila 1840 v Gorici. Gojence sta poučevala Ivan Budal in Ivan Winkler. Šolanje je trajalo šest let, učili so se tudi gospodinjstkih in drugih praktičnih del. Na začetku se je zavod financiral izključno iz darov, daroval je tudi cesar, med dobrotniki pa je bil tudi Stanič, ki je leta 1846 postal ravnatelj zavoda. Gojencem je namenil ves svoj čas, vodil jih je tudi v naravo. Najbolj znan je njegov opis skupnega romanja na Sveto goro nad Gorico. O tem je sam zapisal: »Obljubil sem jim, da jih bom enkrat v prihodnosti zagotovo peljal tudi k sv. Valentinu. Potem smo šli naprej, od kapelice do kapelice. Pri vsaki smo na kratko pomolili. Marsikateremu gojencu sem dal v roke tudi svoj daljnogled, da si je lahko ogledal, kako se vidijo z višine Gorica, Brda in Kras ter tudi naše prelepo morje. Pri četrti kapelici smo se okrepčali. Moram priznati, da jim je prigrizek dobro teknil, sam pa sem vsakomur namenil celo nekaj kapljic vina.« (citirano iz knjige, str. 156–157.) Ko so prispeli na vrh do cerkve Matere Bož-

je, so jim sijale oči, saj so dosegli svoj cilj, po maši pa so se vrnil v dolino.

Omenimo še, da je imel Stanič dober posluš tudi za živali in da je bil ustanovitelj prvega društva proti mučenju živali v tedanji avstrijski monarhiji. Društvo si je prizadevalo oza-veščati prebivalstvo, da bi bolje ravnali z živalmi, in v ta namen izdalo več knjižic. Stanič je celo izdelal načrt za voz, s katerim je bilo mogoče bolj humano prevažati živino. Njegova življenjska pot se je nenadoma prekinila, ko je bil še ves sredi dela. Pri delu na dvorišču gluhonemnice je želel premakniti veliko skalo, pri tem pa se je hudo poškodoval in podlegel poškodbam.

Sivčeva knjiga zelo zanimivo način in prijazno do bralca prikazuje pot tega velika človeka in dobrotnika. Dragoceni sta tudi preglednica najpomembnejših dogodkov v njegovem življenju in bogato slikovno gradivo. Spremno besedo je napisal priznani alpinist Viki Groselj. Toplo priporočam v branje.

Odlični nastopi slovenskih kegljačev na EP za gluhe v Nemčiji

Od 8. do 13. maja je v nemškem kraju Straubing potekalo EP v kegljanju za gluhe in naglušne. Sodelovalo je pet reprezentanc: Avstrija, Češka, Hrvaška, Slovenija in Nemčija, ki nastopala z dvema ekipama, tako v moški kot ženski konkurenci.

Slovensko reprezentanco so sestavljali Branko Srdan iz DGN Ljubljana, Gregor Skalicky iz DGN Posavja, Tomaž Klemen, Rado Selan in vodja Aleš Peperko, vsi trije iz DOOS Celje. Ženske ekipe žal nimamo, zato ob tej priložnosti vabim vse gluhe in naglušne, da se nam pridružijo.

8. maja je bila slavnostna otvoritev prvenstva in po programu bi morale biti tudi kvalifikacije sprints, vendar jih je organizator zaradi odpovedi Srbije prestavil na 10. maj.

9. maja je bil prvi tekmovalni dan, ekipna tekma. Ekipa je bila sestavljena iz petih tekmovalcev in za skupni rezultat so šteli štirje najboljši rezultati tekmovalcev.

Nastopili smo v naslednji postavi z naslednjimi rezultati:

- Branko Srdan, 494
- Gregor Skalicky, 571
- Rado Selan, 529
- Aleš Peperko, 572
- Tomaž Klemen, 530

Gregor Skalicky, Aleš Peperko, Rado Selan, Tomaž Klemen in Branko Srdan

Vrstni red po ekipni tekmi je bil tak:

1. Nemčija, 1, 2244
2. Avstrija, 2232
3. Hrvaška, 2212
4. Slovenija, 2202
5. Češka, 2093
6. Nemčija 2, 2081

Pri ženskah so sodelovale tri tekmovalke, štel je rezultat dveh najboljših, tole pa je bil **vrstni red:**

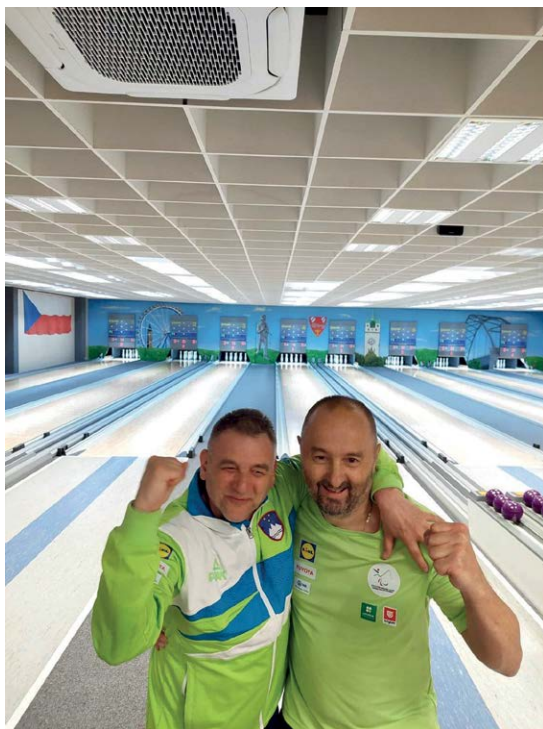
1. Hrvaška, 1069
2. Nemčija 1, 1048
3. Nemčija 2, 988
4. Avstrija, 907

10. maj je bil namenjen disciplini sprint. Najprej so tekmovalci odigrali kvalifikacije, kjer je od 33 tekmovalcev izpadel le en tekmovalec. Branko Srdan, Rado Selan, Aleš Peperko in Gregor Skalicky so se prepričljivo prebili v nadaljevanje, Tomaž Klemen pa je skozi šivankino uho prestopil prag in se kot 32. uvrstil na tekmo. V prvem krogu sta Rado Selan in Branko Srdan izgubila, preostali trije pa napredovali. V drugem kolu je Gregor Skalicky proti hrvaškemu tekmeču z 20 : 21 izgubil po dodatnih metih, Aleš Peperko in Tomaž Klemen pa sta z zanesljivo igro nadaljevala v tretji krog.

V tretjem krogu sta oba dobila tekmeča iz Nemčije, ki sta bila poleg igralca Crvene zvezde Željka Miličevića glavna kandidata za medalje. Tomaž Klemen je suvereno zmagal z 2 : 0, Aleš Peperko pa je napredoval po dodatnih metih. V pričakovanju je bil slovenski polfinale, kar je pomenilo tudi najmanj eno medaljo. V polfinalu sta se pomerila med seboj in po dodatnih metih je zmagal Tomaž Klemen. Takoj je sledila tekma za tretje mesto, kjer je Aleš Peperko pokazal trdnost in psihično stabilnost ter po dodatnih metih premagal že prej omenjenega Željka Miličevića, ki igra za Crveno zvezdo.

Tihomir Bratič, Gregor Skalicky, Aleš Peperko

Veselje ob zmagah

Sledil je veliki finale, boj je bil izenačen do zadnjega meta, odločali so dodatni meti, pri katerih je več sreče imel Voran Josef iz Nemčije in zmagal z 18 : 17.

Vrstni red sprinta:

1. Voran Josef, Nemčija
2. Tomaž Klemen, Slovenija
3. Aleš Peperko, Slovenija
4. Željko Miličević, Hrvaška

12. maja so bile najprej kvalifikacije. Nastopilo je 15 dvojic, med njimi tudi dve iz Slovenije. Prva dvojica sta bila Aleš Peperko in Gregor Skalicky, druga pa Tomaž Klemen in Rado Selan. V kvalifikacijah sta para dosegla 4. in 5. rezultat, kar je po malem že dišalo po četrtfinalnem slovenskem dvoboju. Prva sta za tekmece dobil dvojico iz Češke, druga pa iz Avstrije. Oba slovenska para sta zmagala in se uvrstila v četrtfinale. Tam sta po dodatnih metih zmagala Aleš Peperko in Gregor Skalicky z rezultatom 22 : 20. V polfinalu so nato vse dvojice odigrale dodatne mete. Gregor in Aleš sta se borila z Nemcema in nesrečno iz-

gubila po dodatnih metih s 17 : 23. V malem finalu sta spet igrala proti Nemcema in po dodatnih metih izgubila 21 : 28 ter zasedla nevhvaležno 4. mesto. Tudi boj v velikem finalu je bil zelo ogorčen in po dodatnih metih je zmaga odšla na Hrvaško.

Vrstni red je bil tako tak:

1. Hrvaška
2. Nemčija
3. Nemčija
4. Slovenija

Prav tako so se za kolajne v isti disciplini borile ženske in vrstni red je bil:

1. Hrvaška
2. Nemčija
3. Nemčija

13. maja je bilo na vrsti posamično tekmovanje, ki je hkrati štelu tudi za kombinacijo.

Najprej je na steze šel Branko Srdan, ki nikakor ni našel pravega ritma in končal pri 448 podrtih kegljih. Za njim sta na steze odšla Rado Selan in Tomaž Klemen. Rado Selan je podrl solidnih 509 kegljev. Tomaž Klemen, ki mu igra na dveh stezah ni stekla, kot je želel, je v naslednjih dveh postavil zelo visoko lestvico s podrtimi 572 keglji in ostal nepremagan še naslednja dva bloka tekmovalcev, ko ga je premagal Čeh Findejs s podrtimi 586 keglji.

V predzadnjem bloku je nastopil Gregor Skalicky in že na začetku pokazal pravo igro, ki jo je držal do konca ter s 593 keglji prevzel vodstvo tako posamezno kot tudi v kombinaciji.

V zadnjem bloku, kjer so nastopili najboljši štirje v seštevku ekipnega dela in sprinta, pa je nastopil Aleš Peperko. Boj za kolajne se je

razvnel na zadnji stezi tako posamezno kot tudi v kombinaciji. Aleš je s svojo igro pokazal, iz kakšnega testa, je in podrl 580 kegljev, kar je zaradi boljšega čiščenja od avstrijskega nasprotnika zadostovalo za končno tretje mesto. Tomaž Klemen je zasedel 6. mesto, Rado Selan 24. in Branko Srdan 32.

Končni vrstni red posamezno:

1. Gregor Skalicky, Slovenija, 593
2. Milan Findejs, Češka, 586
3. Aleš Peperko, Slovenija, 580

V kombinaciji je imel predstavnik Hrvaške pred tekmo posameznikov okoli 20 kegljev prednosti pred zasledovalci in do konca mu je uspelo ohraniti prednost. Za pičle štiri keglje je premagal Gregorja in za 15 kegljev Aleša, ki sta bila na koncu drugi in tretji. Tomaž Klemen je bil na koncu 7., Rado Selan 24. in Branko Srdan 31. **Tako je bil vrstni red po kombinaciji takle:**

1. Tihomir Bratič, Hrvaška, 1358
2. Gregor Skalicky, Slovenija, 1354
3. Aleš Peperko, Slovenija, 1343

Sledila je še razglasitev tekmovalcev glede na dosežene rezultate na vseh nastopih: ekipna tekma, sprint, posamezno in tandem. Tu je bil vrstni red podoben kot v kombinaciji, le

Bera medalj za Slovenijo na EP v kegljanju v nemškem mestu Straubing

tekmovalci so med seboj zamenjali mesta. **Vrstni red je bil:**

1. Aleš Peperko, Slovenija
2. Tihomir Bratič, Hrvaška
3. Gregor Skalicky, Slovenija

V pokalu narodov je Slovenija dosegla tretje mesto, za Hrvaško in Nemčijo. Tako je slovenska reprezentanca skupaj osvojila devet medalj.

ODKRIJTE NOVO APLIKACIJO SPLETNE^{TV},
ki jo lahko s QR-kodo naložite na telefon.

Če se spletna stran za nalaganje ne odpre, lahko aplikacijo na operacijski sistem Android naložite tako, da v trgovini Google Play v iskalnik vtipkate Spletna TV, poiščete naš logotip in aplikacijo namestite na telefon. Mobilna aplikacija Spletne TV omogoča ogled in poslušanje oddaj in prispevkov ter pregledovanje novic na portalu www.spletnatv.si.

SP gluhih košarkarjev na Kreti

Slovenska ekipa se je na svetovno prvenstvo podala z novim strokovnim vodstvom, saj je mesto selektorja nedavno prevzel Jaka Hladnik (levo), naprej člani ekipe: Miha Zupan, Saša Lukič, Damjan Šebjan, Jaka Markovič.

Slovenski gluhi košarkarji so dosegli že številne uspehe na velikih tekmovanjih. V drugi polovici junija jih je na Kreti čakal nov izziv, svetovno prvenstvo, na katero so se vrnili po večletnem tekmovalnem premoru.

Slovenska ekipa se je tja podala z novim strokovnim vodstvom, saj je mesto selektorja nedavno prevzel Jaka Hladnik. Svetovno prvenstvo je potekalo med 13. in 24. junijem

v Heraklionu na Kreti. Naši fantje so se v času, ko je bilo junijsko glasilo Iz sveta tišine v tisku, že vrnili domov, tako da bomo o dosežkih na SP pisali v prihodnji številki. V tej pa

Pred svetovnim prvenstvom so fantje pridno trenirali. Veseli so, da so se po petih letih vrnili na košarkarski parket.

Strokovni sodelavec ZDGNS Anton Petrič (levo) je pojasnil, da ima košarka gluhih v Sloveniji dolgo tradicijo, začetki segajo v leto 1949, tekmovalno pa so slovenski igralci na mednarodni sceni dejavni od leta 1957.

poglejmo, kaj je košarkarska ekipa, ki ji je žreb predtekmovalnih skupin v boju za napredovanje namenil Izrael, ZDA in Hongkong v skupini B, v začetku junija povedala na tiskovni konferenci pred odhodom na Kreta.

Kot je pojasnil strokovni sodelavec ZDGNS Anton Petrič, ima košarka gluhih v Sloveniji dolgo tradicijo, začetki segajo v leto 1949, tekmovalno pa so slovenski igralci na mednarodni sceni dejavni od leta 1957. Med drugim so bili dvakrat srebrni na olimpijskih igrah gluhih, dvakrat (2004 in 2010) so bili evropski prvaki, na SP pa imajo po eno srebrno in bronasto medaljo. Zadnji velik uspeh je lanska zmagala na SP v košarki 3 x 3. V klasični košarki pa Slovenija zaradi različnih dejavnikov, predvsem kadrovske težave, ni nastopala od leta 2017. A so se na zvezi odločili za vrnitev, pomembno vlogo pri tem je imel najvidnejši član ekipe **Miha Zupan**.

»Vesel sem, da smo se po petih letih vrnil. Smo mešanica izkušenih in mladih igralcev. S košarko treh proti trem smo ostali pri življenju, nikoli pa nismo pozabili igrati košarke petih proti petim. Pohvalil bi vseh 12 igralcev, ki

so imeli željo in srce, da igrajo za reprezentanco,« je dejal Zupan in dodal: »Pripravljamo se že devet mesecev in prepričan sem, da smo dobro pripravljeni.« Ko se nam je pridružil trener, smo dobili dodatno vrednost. Srčno se bomo borili in predstavili Slovenijo v najlepši luči,« je pred odhodom na Kreta napovedal še eden od izkušenih članov ekipe **Saša Lukič**.

Petrič je še dodal, da so projekt finančno težko izpeljali, kot partner je sodelovala tudi krovna Zveza za šport invalidov – Slovenski paralimpijski komite. A letošnje prvenstvo je šele prva stopnica pri vračanju Slovenije na velika tekmovanja v košarki gluhih. Največji cilj so olimpijske igre gluhih leta 2025, še prej pa evropsko prvenstvo prihodnje leto, ki bo tudi kvalifikacijsko sito za največji športni dogodek za gluhe.

Slovenija je na svetovnem prvenstvu zadnjič igrala leta 2017 in zasedla šesto mesto. Zadnje prvenstvo je bilo leta 2019, svetovni prvaki so bili Američani. Slovenci so bili na SP najvišje leta 2002, ko so v Grčiji osvojili srebro.

Uresničili plezalne sanje

Tečaj športnega plezanja za osebe z okvaro sluha, ki ga je uspešno opravilo osem tečajnic in tečajnikov, je pomemben mejnik v inkluzivnem športu.

Odbor inPlaninec pri Planinski zvezi Slovenije s svojimi dejavnostmi že dlje časa spodbuja in omogoča inkluzijo ter enake možnosti za vse ljubitelje gora. Tokrat so se lotili po-

sebnega izziva: ob podpori tolmačev so osobam z okvaro sluha uspešno odprli vrata v svet športnega plezanja. Tečaj, kakršnega so v Sloveniji izpeljali prvič – prav tako doslej nismo našli informacije, da bi bil izveden že v drugih državah –, je pomemben mejnik v inkluzivnem športu. Osem tečajnic in tečajnikov, ki so uspešno končali 54-urni tečaj športnega plezanja, lahko zdaj s pridobljenim znanjem, izkušnjami in opravljenim internim izpitom pleza v naravnih in umetnih plezališčih ter med plezanjem varuje soplezalce.

Prvi plezalni koraki z malce pomoči na plezališču v dvorani Tivoli v Ljubljani

Pobudnik tečaja športnega plezanja za osebe z okvaro sluha je bil Janez Toni, inštruktor alpinizma in inštruktor gorskega reševanja, izvedla pa ga je ekipa inštruktorjev ob pomoči tolmačev slovenskega znakovnega jezika.

Največji izziv pred začetkom tečaja je bilo vprašanje, kako bo potekala komunikacija

med plezalcem, ki je v steni in torej ne more uporabljati rok za komunikacijo in tudi ne sliši, ter soplezalcem ali inštruktorjem športnega plezanja. »Videl sem, da je pred inštruktorji izziv, kako naj med plezanjem komunicirajo z nami. To je bila naša največja težava, a nam je šlo gladko,« je povedal Blaž Urh, vodja delovne skupine in Planinci z okvaro sluha.

Veliko je bilo pionirskih trenutkov. Inštitut za razvoj slovenskega znakovnega jezika je za potrebe tega tečaja in nadaljnjih možnosti razvoja plezanja za osebe z okvaro sluha standardiziral kar 46 novih kretenj in še štiri, ki so se izoblikovale med tečajem: zategni, spuščaj, podaj vrv, počivam. Tako je slovar slovenskega znakovnega jezika bogatejši za 50 besed, ki omogočajo boljšo komunikacijo in razumevanje med plezanci.

»Že na uvodni uri me je plezanje povsem navdušilo. Naučili smo se pravilne uporabe plezalne opreme, varovanja, različnih vozlov in prevezovanja ter govorili o varnosti v plezališčih. Skupina je zelo hitro napredovala v znanju in spretnostih; tudi tisti, ki so se prvič srečali s plezanjem, niso imeli težav,« sta po tečaju povedala Igor in Simona Truden.

Tečaja so se udeležili tako gluhi kot slišišči. »Vzdušje med udeleženci, inštruktorji in tolmači je bilo zelo prijazno, vedno je bilo dovolj časa za razlago in pogovor, dogovor med nami. Še bolj smo se zblížali pred koncem tečaja, kjer smo si sami dvakrat organizirali srečanje in predelovali snov za izpit. Plezanje z gluhih osebami, ki so nam postali pravi prijatelji, je bila edinstvena izkušnja,« je povedala Alenka.

V skupini so ves čas krepili vzdušje, v katerem se je vsakdo počutil dobrodošlega in spoštovanega. Vsi so imeli enake priložnosti za uresničevanje svojih plezalnih sanj. »Delili smo si težke trenutke v steni, učili smo se za-

Prvič v naravni steni v Vipavi in to uspešno

upanja. To je nujno na višini, ko se s strahom in 'luftom pod ritjo' vpneš v vrv in zaupaš varovalcu svoje življenje,« je povedala Natalija Spark, ki je sodelovala kot tolmačka slovenskega znakovnega jezika in kot tečajnica.

Lea pa je po uspešno opravljenem izpitu dejala: »Prvič sem doživela, da nam gluhih ni bilo treba prosjati, ker si nekaj želimo, in tudi ne dokazovati, da smo sposobni. Janez Toni nas je sprejel kot enakopravne člane športnega plezanja. Ni nas videl gluhih. Prvič v življenju so se nam odprla vrata in smo svobodno, brez strahu, ali bomo razumeli in ali bomo razumljeni, stopili na pot pred sabo.«

Skupinska slika z diplomo po uspešno opravljenem izpitu

Prijetni in poučni izlet v Kočevsko Reko in Ribnico

Jelka Močnik | Foto: DOZIS Dolenjske in Bele krajine

Kot vedno smo bili veseli društvenega povabila na izlet. Tokrat smo se namenili na kočevsko-ribniški konec. Polni pričakovanj smo se posedli v avtobus. Z nami je bil seveda tudi tolmač SZJ Boštjan Jerko, ki je med potjo tolmačil zadnjemu delu avtobusa, naglušni pa smo spredaj prisluhnili organizatoriki Geni.

Prvi del poti smo izkoristili za klepet. A šofer Rado nas je kmalu pripeljal v Kočevsko Reko, kjer se nam je pridružila vodička in nas popeljala v bunker Škrilj. Še pred vstopom vanj

nam je razložila zgodovinsko ozadje. Bunker je bil zgrajen med hladno vojno, na strogo varovanem vojaškem območju, 72 metrov pod površjem. Sestavljen je iz hodnikov in sob. Gradili so ga rudarji, ki so jih tja privedli z zavezanimi očmi, da pravzaprav niso vedeli, kje delajo. Med kopanjem so naleteli tudi na vodno zajetje in imeli tako preskrbo z vodo. Bunker ima številna varovala, dva generatorja za proizvodnjo elektrike, prezračevalni sistem, vse pa je bilo grajeno iz najboljših materialov. Namenjen je bil za bivanje v izrednih razmerah (jedrski napad) za specialce, ki bi vzpostavljali telefonske in telegrafske povezave s političnim in vojaškim vodstvom oz. postojankami. Oglad bunkerja je od leta 2017 mogoč za organizirane skupine, do takrat pa je bil strogo varovana vojaška skrivnost. Oglad je bil res zelo zanimiv, še toliko bolj, ker smo skoraj vsi iz generacije, ki je še živela v nekdanji Jugoslaviji.

Med vožnjo smo opazovali pokrajino ob Kočevski Reki in spotoma videli smerokaz za Gotenico, kjer je še en bunker. Ta ni odprt za

Iz naših
društev

Člani društva si želijo še več takšnih izletov, saj je to priložnost za druženje in spoznavanje lepote in zanimivosti lepe Slovenije ali zamejstva.

Iz naših društev

javnost, njegov namen pa je bil, da bi se vanj po potrebi skrilo najvišje politično vodstvo.

V gostilni Harlekin smo preusmerili misli, saj nas je čakalo dobro in obilno kosilo. Okrepčani smo se podali v muzej krošnjarstva in suhe robe v Ribnici. Tam smo si ogledali izdelke mnogih zvrsti suhe robe: rešetarstvo, podnarstvo, obodarstvo, ročno mizarstvo, strugarstvo, orodjarstvo, žličarstvo, posodarstvo, pletarstvo, krošnjarstvo. Ker zemlja na tem območju ni bila primerna za kmetijstvo, so Ribničani izkoristili gozdove (les) in glino ter ustvarjali na svoj način. Robo so prodajali doma in daleč po svetu. Žal mladi rod zaradi sodobnejših materialov in načina izdelave tovrstne robe v tem ne vidi več zaslужka. Vendar iščejo nove načine in oblike izdelkov, ki bi še ohranjali izročilo njihove dežele. Mi smo si z velikim zanimanjem ogledali muzej, lahko smo se preizkusili tudi v pletenju košare in v muzejski trgovini kupili izdelke suhe robe.

Potem pa smo se zapeljali še v Gorenje pri Kočevju, v družinsko pivovarno Matt. Družina nam je predstavila zgodovino njihovega pivovarstva, ki je imelo vzpone in padce, a s svojim načinom dela ostajajo zvesti načelu, da delajo dobro in ne na veliko, saj dajejo velik poudarek tudi zasebnemu življenju in zadovoljstvu.

O, seveda smo pokusili pivo. Več vrst. Imajo zelo zanimiva imena, vezana na njihovo pokrajino. Zraven smo imeli tudi prigrizke, da nas ne bi preveč »zaneslo«. Oskrbeli smo se še za domov, seveda!

Polni vtisov in novih doživetij smo se peljali domov, opazujoč lepo, nekoliko divjvo neokrnjeno kočevsko pokrajino. Zahvalili smo se sekretarki za organizacijo izleta in za zelo ugodno ceno, ter šoferju, da nas je varno vozil in pripeljal nazaj domov.

Še si želimo takšnih izletov, saj je to priložnost za druženje in spoznavanje lepot in zanimivosti naše lepe Slovenije ali zamejstva.

Na izletu so si ogledali izdelke mnogih zvrsti suhe robe.

Nekateri izletniki so se preizkusili tudi v pletenju.

Prilagojena vadba za osebe z izgubo sluha

Nevenka Hrovat | Foto: MDGN občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče

Ker je vadba za starejše izjemnega pomena pri ohranjanju zdravja, telesne energije in moči za vsakdanje življenje, smo v prostorih Zdravstvenega doma Slovenske Konjice od marca do junija izvajali prilagojeno vadbo za starejše osebe z okvaro sluha. Telovadbo je vodila Nastja Sojč Rotovnik, dipl. fizioter-

pevtka iz Centra za krepitev zdravja, navzoča je bila tudi tolmačka, tako da so tudi gluhi lahko pravilno izvajali vaje.

Starejši ljudje potrebujejo predvsem reden trening, ki je sistematičen, postopen in prilagojen njihovim potrebam. Večina potrebuje trening za razvoj moči in gibljivosti ter na drugi strani vaje za ohranjanje ravnotežja in koordinacije, zato nam je Nastja pripravila posebne vaje, ki so se od srečanja do srečanja stopnjevale.

Aktiven življenjski slog pomaga izboljšati kakovost življenja in telesno pripravljenost, obvladovati čezmerno telesno maso in debelost, vzdrževati mišično moč in gibljivost sklepov, preprečevati bolezni srca in ožilja, obvladovati krvni tlak in sladkorno bolezen ter stres in depresijo in še mnogo več.

Starejši ljudje potrebujejo predvsem reden trening, ki je sistematičen, postopen in prilagojen njihovim potrebam.

Z ladjo po najlepšem delu zahodne Istre

DGN Južne Primorske

Skupinska slika nasmejanih izletnikov z ladjo po najlepšem delu zahodne Istre.

Olga Knez | DGN Južne Primorske

Člani Društva gluhih in naglušnih Južne Primorske so s predsednico Darjo Mujkanovič in sekretarko Sonjo Bordon ter predsednikom kraške sekcije Milanom Šucem 10. junija 2023, ko je na Krasu in v Brkinih deževalo, prelep sončen dan ob morju izkoristili za izlet z ladjo po najlepšem delu zahodne Istre. V Poreču so se vkrcali na ladjo Monvi, ki je bila leta 1954 v splitski ladjedelnici zgrajena kot vojaška ladja, od leta 1990 pa jo uporabljajo za prevoz potnikov po Jadranskem morju. Zbrana sta sprejela kapetana Jadran in Dominik Grubiša s posadko in jim za dobrodošlico ponudila liker iz kadulje z medom. Na poti do Rovinja so se zaustavili tudi v Vrsarju, kjer so našli čas za sprehod po mestu in kopanje. V romantičnem beneškem mestu Rovinju pa so se sprehodili po ozkih kamnitih ulicah in trgih, ki pričajo o bogati zgodovini mesta in so polni srednjeveških, gotskih, renesančnih ter baročnih stavb in teras. Sprehodili so se tudi na severno stran mesta do ostankov obzidja, ki je nekoč varovalo prebivalce pred osvajalci in roparji.

Prekrasen je bil tudi razgled in plovba po mogočnem Limskem kanalu, kjer so z morske perspektive občudovali tudi Wine-toujevo jamo oz. jamo, kjer so snemali film Winetou. Mogočni istrski kanal je del 35 km dolge Limske doline, ki sega skoraj do Pazina v osrčju Istre. Je edini naravni fjord v Istri, ki se zareže v kanjonske brežine, ponekod visoke tudi 100 metrov. Limski zaliv je dolg 10 km in na najširšem delu širok kar 600 metrov.

Uživali so ob sveže ulovljenih in pečenih ribah in ob kosilu nazdravili z rujno kapljico. Za dobro razpoloženje so poskrbeli z obilo glasbe, tudi v živo. Polni lepih doživetij so tako preživeli prekrasen dan in se vrnil na svoje domove.

Člani društva, ki prihajamo tako s Krasa in Brkinov, pa se že zdaj veselimo, da bomo lahko tretjo soboto v septembru mednarodni dan gluhih počastili v Velenju.

V spomin Angelci Šantavec (1928–2023)

Na pragu pomladi, ko se začneta prebujati narava, je v 95. letu življenja za vedno zaspala naša Angelca.

Njeno življenje ni bilo lahko, saj se je že rodila gluha, zato ji je bilo v življenju marsikaj oteženo.

Po šolanju v ljubljanski gluhonemnici je opravljala različna dela. Dolga leta je delala v bolnišnični pralnici, kjer so jo zaradi njene natančnosti zelo spoštovali.

Vmes je kuhala za delavce, ki so gradili dom v Zadobrovi, kjer so živeli gluhi in je dolga leta živele tudi ona.

V zakonu so se jima z možem rodili trije otroci, ki so bili njen ponos in veselje.

Poleg vsega dela, ki ga je opravljala, se je redno udeleževala različnih akcij v društvu gluhih in naglušnih, katerega članica je bila od začetka.

Čeprav je bila majhne postave, je imela moč in željo pomagati vedno in povsod, kjer je bilo potrebno.

Še posebno se je to pokazalo pri gradnji nove dvorane društva. Kljub različnim dolžnostim se je vsak dan razdajala in izkazovala s svojim delom. Zelo rada je tudi skrbela za svoj vrt, ga pridno obdelovala in pridelovala najrazličnejšo zelenjavo. Dobrote z vrta je z veseljem delila z drugimi.

Njena velika bolečina in žalost je bila prezgodnja smrt sina Ljuba, ki ga je premagala zahrbtna bolezen. Kljub težkim preizkušnjam v življenju je Angelca še vedno našla moč, da se je redno družila s člani Dnevnega centra gluhih v Zadobrovi in se udeležila skoraj vseh akcij ter vsako sredo prihajala med nas v društvo, kjer ni bilo težav s komunikacijo in je lahko z nami spremljala različna predavanja in številne dejavnosti.

Vedno je rada pripovedovala o svojem življenju. Ponosna je bila na skrb otrok in vnukov, ki so jo redno obiskovali.

Zadnja leta svojega polnega življenja je preživela v Domu starejših v Štepanjskem naselju, vendar je še vedno vsako sredo prihajala med nas, da smo malo poklepetali. Manj kot dva meseca pred svojim 95. rojstnim dnem pa nas je presunila vest, da se je naša najstarejša članica poslovila.

Draga Angelca, počivaj v miru tam daleč nekje med zvezdami.

Sinu Francu, hčerki Ingrid in vsej njeni razširjeni družini in prijateljem v društvu izrekamo iskreno sožalje.

V naših srcih bo vedno živel lep spomin na našo Angelco.

ZDGNS

Slovar SZJ

Slovar slovenskega znakovnega jezika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije je na voljo tudi kot brezplačna mobilna aplikacija.

✓ Iskalnik

Iskanje videoposnetkov po besedah ali besednih zvezah.

✓ Govor

Iskanje videoposnetkov s pomočjo govora.

✓ Kategorije

Iskanje videoposnetkov po kategorijah, tematskih sklopih, pravljicah, mednarodnih kretnjah in učnih primerih.

✓ Kviz

Opravljanje kvizov za utrditev znanja pisane besede in znakovnega jezika.

✓ QR

Čitalec QR-kod za ogled videoposnetkov SZJ.

✓ Gluhoslepi

Prilagoditev kontrasta in velikosti pisave za gluhoslepe.

**NE ZAMENJAJ
SLUHA
ZA KRATKOTRAJNI
UŽITEK.**

ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH
IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE